№ 210 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

21-טער יאהרגאנג | 6 września 1928 r. | דאנערשטאג, כ"א אלול תרפ"ח

ענטוואפנונגס-פראגע אויפ'ן סדר-היום

פון דער איצטיגער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

ג ע נ ף (אטע) אויף דער נעכטיגער פלענאר-זיצונג פון דער פעלקער-ליגע האט זיך אנגעהויבן די דעבאטע איבער'ן ראפארט פון גענעראל-סעקרעטאר וועגען די ארבייטען פון דער פעלקער-ליגע, אין פארגאנגענעם יאהר.

דער בעלגישער דעלעגאט האט ערקלערט, אז ווען די עקאנאמישע בעדינגונגען אין ליגע וועלען זיך פארבעסערן, וועט די בעלגישע רעגירונג זיך שטעלען אין א ענגערן קאנטאקט מיט די אייראפעאישע כליכות.

דערנאך האט גערעדט דער האלענדישער דעלעגאט. ער ווייזט אן אויף דער ווילטיגער בעדייטונג פון דער ארביטראזש-קאמיסיע און ער דרוקט אויס [illegible]. אז דער ערשט נישט לאנג אפגעשלאסענער ענגליש-פראנצויזישער אפמאך וועט צו העלפען צו לעזען די פראגע פון ענטוואפנונג. דער האלענדישער דעלעגאט פאדערט אויך, אז די פעלקער-ליגע זאל פארפולקאמען די פראצעדור ביים ערלעדיגען די ענגים פון די נאציאנאלע מינאריטעטען. דער דרייטער האט גערעדט דער שוועדישער מיניסטער אונדען. ער איז שטארק צופרידען פון דער ארביטראזש-קאמיסיע, דער רעדנער פאדערט ווי אם גיכסטען צו ערלעדיגען די פראגע וועגען ענטוואפנונג, כדי אויסצומיידען די מעגליכקייט פון א פערדראכט, אז די גרויסע מלוכות שרייבען נישט צו קיין גרויסע בעדייטונג דעם קעלאג-פאקט. אלע דריי רעדנער דריקען אויס זייער צופרידענהייט מיט'ן קעלאג-פאקט, און וועלכען זיי זעהען א צוגאב-גאראנטיע צו דער פריז-איצטיגער סעמונקסט פון דער ליגע.

די פינפטע אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פון פריוואטע ארגאניזאציעס פאר עמיגראנטן-שוץ

ג ע נ ף (ימ"א) דא איז געעפענט געווארען די פינפטע אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פאר עמיגראנטען-שוץ. די קאנפערענץ וועט דויערן 3 טעג און וועט בעהאנדלען א רייהע פראגען וועגען שוץ און הילף פאר עמיגראנטען. אין דער קאנפערענץ וועלען מצד די יודישע ארגאניזאציעס זיך בעטייליגען: ה' קאפעלאנד אלס פערטרעטער פון „היאס", ה' אבערסאן אלס פערטרעטער פון „עמיגדירעקט", ה' ל. וואלף „איקא", ד"ר וו. יאקאבסאן ציוניסטישע ארגאניזאציע און ד"ר ווישניצער „הולפס-פעראיין פון די דייטשע יודען". לויט דער איניציאטיווע פון „עמיגדירעקט", ווערט געמאכט דער פערזוך צו פעראייניגען אלע יודישע פארשטעהער, כדי אן פיהרען א געמיינזאמע אקציע.

טשיטשערין אפגעפאהרען היינט בערלין

מ א ס ק ו ו ע. (אטע) טשיטשערין איז היינט אפגעפאהרען פון מאסקווא קיין בערלין, וואו ער וועט פערברענגען זיין 3-מאנאטליכען אורלויב אין איינעם פון די דייטשע קור-ערטער.

שווייצאריש-איטאליענישער קאנפליקט

צוליב מאטעאטי'ס מערדער, ראסי.

ג ע נ ף. (אטע) די מעשה מיט דעם איטאליענער ראסי, וועלכען די שווייצער האבען פערנארט קיין איטאליען און איהם דארט ארעסטירט, האט שוין געבראכט צו אן אינטערנאציאנאלען קאנפליקט און נעמליך, צווישען שווייצאריען און איטאליען. די שווייצארישע מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער נאכט ווען ראסי איז פערשלעפט געווארען קיין איטאליען, האט זיך אויף די שווייצארישע וואסערן געפונען אן איטאליענישער מאטאר-שיפעל מיט איטאליענישע זעלנער.

דער שווייצארישער געשאפטסטרעגער אין רוים וועט פאדערן א סאטיספאקציע.

דער בעראטענדער קאמיטעט פאר היימלאזע-פראגען

ג ע נ ף (ימ"א) די טעג איז דא געקומען צוזאמען אין בנין פון אינטערנאציאנאלען ארבייטס-אמט א זיצונג פון דעם „בעראטענדען קאמיטעט פאר היימלאזע". אויף דער זיצונג זענען בעהאנדעלט געווארען א רייהע פראגען בנוגע דער הילף פאר היימלאזע. אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט אויך ה' אבערסאן און נאמען פון „עמיגדירעקט", ה' לוסיען וואלף און נאמען פון „יקא" און ה' ווישניצער און נאמען פון „הילפס-פעראיין פאר די דייטשע יודען".

טיף גערירט פון דעם שרעקליכען אונגליק, וואס האט געטראפען אונזער פריינד יעקב וועטשטיין מיט זיין ח' פרוי צוליב טויט פון זייער היסגעליבט און איינאיינציג

קינד

וואס איז אזוי טראגיש פון זיי אוועקגעריסען געווארען דריק איך דערמיט אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יצחק גרינבוים און פרוי

מארינבאד.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 51 יאהר אונזער היסגעליבטע און קיינמאל נישט פערגעסענע

ג"ע ברייגדיל אשת ר' צבי מנחם נ"י

כמיעלניצקא

די לויה קומט פאר היינט דאנערשטאג, 11 א זייגער פארפ. פון טהרת-הויז, וועגען וואס עס איז מודיע אין אונטערזיסטערען טרויער

די נידערגעשלאגענע און פערצווייפעלטע פאמיליע

אכטונג, סוחרים!

אלע קרעדיטארען, וואס בעזיצען פראטעסטען פון ה' קויפמאן, קעניגס-הוטע, זאלען קומען היינט דאנערשטאג, פינקטליך 7 א זייגער אווענד אין צענטער. סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 10, אויף

א פערזאמלונג

כדי צו בעזונדערן א געמיינזאמע עצה נעגען דער אויבענער פירמע.

טעם: מ'ווערט געבעטען מיטצוברענגען די פראטעסטען.

א גרופע פעראינטערעסירטע סוחרים.

8-קל. רעליגיעזע גימנאזיום

„תורה ודרך ארץ"

„בית אלפנא"

לאדז, צעגעלניאנא 60

די דירעקציע מעלדעט, דאס די איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאר טעגליך פון 9—1.

פאר פעהיגע שילער פון פאלקס-שולען — בעדייטענדע הנחות.

די דירעקציע.

דער פעראיין פאר יודישע פאלקס-שולען און פארשול-ערציהונג, לאדז, צעגעלניאנא 75

איז מודיע, אז פונ'ם נייעם שול-יאהר 1928/29, האט ער איבערגענומען אין זיין רשות די שולע „יבנה", צעגעלניאנא 75. וועלכע ער וועט פיהרען צוזאמען מיט דער העברעאישער שולע אויפ'ן נאמען פון „שלום-עליכם" אלס

א 7-קלאס. העברעאישע קאעדוקאציאנס-שולע

דאס בעזוכען די שולע בעפרייט פון שול-צוואנג.

איינשרייבונגען טעגליך פון 9 — 1 מיטאג, צעגעלניאנא 75, טעל. 34-18.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג' קונדשאפט, דאס איך האב

געעפענט אנ'אייגענע געשעפט

פון פערשידענע צוקערווארען, שאקאלאדען, מארמעלאדען, וואפלעס און פערשידענע געבעקסען אלץ אין גרויסען שעהנעם אויסוואהל. אין דעטאיל בעזיץ איך אויך לאגער זעמטליכע אויסארבייטונגען פון אלע עקזיסטירענדע פירמען, פינקטליכע און רעעלע בעהאנדלונג.

Abram Wróblewski

Łódź, Zgierska 4.

דער פעראיין פאר יודישע פאלקס-שולען און פארשול-ערציהונג (צעגעלניאנא 75)

איז מודיע, אז פון דעם נייעם שול-יאהר 1928/29 ווערט געעפענט ווערען

א העברעאישער

גן-ילדים אויפ'ן נאמען פון שלום-עליכם

דער „גן-ילדים" וועט בעפיהרט ווערען לויט די מעטאדען פון דער מאדערנער פעדאגאגיק און וועט שטעהן אונטער דער לייטונג פון א קוואליפיצירטער פרעבעליסטין.

איינשרייבונגען טעגליך פון 1—9 אין דער קאנצעלאריע פון „גן-ילדים" צעגעלניאנא 75, טעל. 34-13.

אפעל

פון פריזיער-מייסטער אין לאדז צום פובליקום

דערמיט אפעלירען מיר צום לאדזשער פובליקום אז זיי זאלען נישט בעזוכען די פריזיער-אנשטאלטען (פריזורען) אין זונטאג און חגאות ווי אויך אין די קאליטעאיש פערבאטענע שעהן ד. ה. יעדען טאג פון 7 א זייגער און שבת פון 9 א זייגער אווענד ווייל דאס איז גורם גרויסע שאדען פאר די אנגעשטעלטע און פאר דער קליענטעל.

די פערוואלטונגען

פון פריזיער-מייסטער אין לאדז

Dr. med Adam BENDER

ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

Przejazd 30, Tel. 54-68

נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.

5008

Dr. Lewitter

זשעלאזנא 8a, טעל. 37-25

פרויען-קראנקהייטען-אקושעריע

צוריקגעקעהרט

געגעזן הויכער בעלוינונג

א הענטעל-בוך איז פערלוירען געווארען. אפצוגעבען נעגען בעלוינונג אין רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבלאט" פאר „G."

5012

Dr. med. J. IMICH

ספעציאל-ארצט

פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהייטען

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 9-97

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אווענד.

וואונשען צום נייען יאהר.

אלע, וואס ווילען צו ראש-השנה ווינשען א כתיבה וחתימה טובה זייערע קרובים, פריינד און בעקאנטע אין לאנד און אין אויסלאנד, וועלען דאס קענען טון אין

„לאדזער טאגעבלאט"

פאר זעהר א ביליגע פרייז. א וואונש צום נייען יאהר אין ערב-ראש-השנה'דיגען נומער פון „לאדזער טאגעבלאט" וועט קאסטען

נאר 3 זלאטיס.

די וואס וועלען שיקען דורכ'ן „לאדזער טאגעבלאט" וואונשען צו זייערע קרובים און פריינד אין דער פרעמד, אין דייטשלאנד, פראנקרייך, ענגלאנד, ארץ-ישראל אדער אמעריקא, וועלען קענען אנגעבען אין אונזער אדמיניסטראציע די אדרעס פון זייערע קרובים, צו וועלכע זיי שיקען זייערע וואונשען און מיר וועלען די צייטונג מיט'ן וואונש איבערשיקען אויף דעם אנגעוויזענעם אדרעס

פולשטענדיג אומזיסט.

כדי די וואונשען זאלען שעהן און עפעקטפול אויסגעזעצט ווערען, איז געוואונשען זיי אויפצוגעבען וואס פריהער אין אונזער אדמיניסטראציע.

וואונש-אנאנסען ווערען שוין אנגענומען א גאנצען טאג אין אונזער אדמיניסטראציע.

אָנגעהויבען די וואַהל-קאַמפּאַניע אין אַמעריקא

די גרעסטע שאַנסען אויף פּרעזידענט האָט דער דעמאָקראַטישער קאַנדידאַט סמיט

ניו-יאָרק (ספּ.) דאָ האָט זיך שוין אָנגעהויבען דער וואַהל-קאַמף צו די וואַהלען פון פּרעזידענט.

דער גאָווערנער סמיט, וועלכער איז „אַ נאַסער", דאָס הייסט אַ געגנער פון פּראָהיביציע-געזעץ, האָט זעהר גרויסע שאַנסען געוועהלט צו ווערען אַלס פּרעזידענט.

די אָנגענומענע שטערונג איז נאָר דאָס, וואָס ער איז אַ קאַטאָליק.

אַלע פון אונזערע פּרעזידענטען אין אַמעריקא זיינען געווען פּראָטעסטאַנטען און דאָס שוואַכט אַביסעל אָפּ די שאַנסען פון דעמאָקראַטישען קאַנדידאַט סמיט.

איז בנין פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס

ענטדעקט אַ געהיים היזעל פון בראַנפען

וואַשינגטאָן (ספּ.) אין בנין פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס און סענאַט האָט מען ענטדעקט אַ געהיים פּריוועל, וואָס האָט אויסגעאַרבייט בראַנפען און די הינדערטער ליטער'ס. עטליכע פערזאָנען זיינען אַרעסטירט געוואָרען. ווי מען שמועסט זיינען די אָפּנעמער פון דער פערבאָטענער משקה געווען די רעפּרעזענטאַנטען און סענאַטאָרען, צווישען זיי פיל, וואָס זיינען גאַנץ שטאַרקע אָנהענגער פון פּראָהיביציע-געזעץ.

די דאָזיגע ידיעה האָט אָנגעמאַכט אַ טומעל און די רייהען פון די רעפּובליקאַנער. ס.ט.ס אָנהענגער האָבען איצט אַ נייעם געלעגנהייט אויסצולאַכען דעם פּראָהיביציע-געזעץ.

ענגלאַנד איז שטאַרק באַאונרוהיגט

פון אַן אַמעריקאַנער רוסישער דערנעהנטערונג.

לאָנדאָן (אַטע) די נייעסטע ערקלערונג פון דער פּרעסע וועגען דעם, אַז שטרעזעמאַן האָט אין זיין געשפּרעך מיט פּואַנקאַרע'ן בערוהרט די פּראַגע וועגען רוסלאַנד, פערשטעהנט זיך. די ענגלישע עפענטליכע מיינונג איז הערבסט באַאונרוהיגט צוליב דעם ענין. די ענגלישע צייטונגען קומען צום אויספיהר, אַז אַ דאַנק רוסלאַנד'ס צוטריט צום קעלאָג-פּאַקט, האָבען אָנגעהויבען בולט צו ווערען די קאָנטורען פון אַ רוסישע אַמעריקאַנער דערנעהנטערונג. און אַמעריקא האָט מען זיך אַליין מעהר אָנגעהויבען צו פריינטשאַפטליכע רעסורען מיט דער פינאַנציעלער לאַגע פון רוסלאַנד.

דייטשלאַנד פיהלט זיך נישט גוט

אויף דער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

גענף (אַטע) די דייטשע צייטונגען פערקוקען זיך זעהר פעסימיסטיש אויפ'ן געשפּרעך פון בריאַנ'ען מיט'ן קאַנצלער מילער. די נאַציאָנאַליסטישע פּרעסע אַטאַקירט נאָר אַליין בריאַנ'ען און וואַרפט אויהם פאָר, אַז ער וויל בכיוון אָפּשלאָגען דאָס געשפּרעך מיט מילער'ן כדי נישט צו בערוהרען דעם ענין וועגען דער עוואַקואַציע פון רהיין-געביט. די דייטשע פּרעסע שרייבט אויך אונטער, אַז די דייטשע דעלעגאַציע האָט אפילו ביי די דעלעגאַטען פון די נייטראַלע מלוכות נייעט געפינען קיין סימפּאַטיע.

די פּויליש-דייטשע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען

וועלען בעגינען דעם 10. דעצעמבער.

בערלין. (ספּ.) דעם 10. דעצעמבער וועלען בעגינט ווערען די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ פּויליש-דייטשען האַנדעלס-אָפּמאַך.

די טעג קומען פאָרשטעהער פון די דייטשע דעלעגאַציע קיין וואַרשא אַרום-צורעדען די בעדינגונגען פון די גאַנצע אונטערהאַנדלונגען.

סאָוויעטישע דעלעגאַציע אויפ'ן מזרח-יריד אין לעמבערג

לעמבערג. (ספּ.) עס איז אָנגעקומען די סאָוויעטישע דעלעגאַציע צום מזרח-יאַריד אין לעמבערג. די דעלעגאַציע בעשטעהט פון עקאָנאָמישען קאָנסול בײַם סאָוויעטישען האַנדעלס-קאָמיסאַריאַט שטיין-סאַפיר און דער סאָוויעטישער בעאַמטער גערעלער.

טשיטשערין האָט געוואָלט פאָהרען קיין פּאַריז

אונטערשרייבען דעם קעלאָג-אַפּמאַך.

מאָסקווא (א.ח.) די סאָוויעטען האָבען פון אונזט נאָך נישט רעזיגנירט פון געדאַנק צו בעטייליגען זיך אין אונטערשרייבען פון קעלאָג-פּאַקט. ליטווינאָוו האָט צופּילמעלדעט דעם סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז דאָוגאַלעווסקי'ן אונטערצושרייבען דעם אָפּמאַך, אויב עס וועלען זיך דערצו שאַפען די מעגליכקייטען.

טשיטשערין אַליין האָט זיך מכין געווען צו פאָהרען קיין פּאַריז, כדי מען זאָל ענגלאַנד צו בעטייליגען זיך אונז'ס מעטער לוכען אַקט פון אונטערשרייבען דעם אָפּמאַך. אָבער צוליב דעם וואָס די מלוכות וואָס האָבען אונטערגעשריבען דעם אָפּמאַך זיינען געווען נעגאַטיוו די סאָוויעטען, האָט זיך טשיטשערין צוריקגעצויגען און אַרויסגערוקט אויף זיין אָרט דאָוגאַלעווסקי'ן.

די אָפּפער פון הוגאָ סטינעס — אַן אינטערנאַציאָנאַלער סקאַנדאַל

בערלין. (אַטע) די אָפּפער פון הוגאָ סטינעס מיט די מלחמה-פּאָנעס איז אין די לעצטע טעג אַרײַן אין אַ נייער פאַזע. די אָפּפער דערגרייכט שוין צו אַן אינטערנאַציאָנאַלען סקאַנדאַל. די נעכטיגע אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז סטינעס אַליין איז געפאַלען אַ קרבן פון די דייטשע און אויסלענדישע באַנק, וועלכע וואָלטען זיך מיט איהם בענוצט אויסצופיהרען דעם שווינדעל.

אַרעסטירט דעם פּרעמיער באַרטעל אין קאַליש.

קאָמישע נעשיכטע אין דער קאַלישער פּאָליציי.

קאַליש (טעלעפאָניש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ סקאַנדאַליעזע געשיכטע, וועלכע האָט אָנגעמאַכט גרויס ווענינ זאָרג דער היגער פּאָליציי.

אין שטאָט אַריין איז געקומען אַנצופאָהרען אַן עלעגאַנטער אויטאָמאָביל מיט עפּעס אַ הער, וועלכער האָט זיך אויפ'ן אַלטען מאַרק אַרויסגעזעצט פון אויטאָ. אַ קליין יונגעל, וועלכער איז געשטאַנען אונטער אַ בוים, האָט זיך אָנגערעדט בײַם אויטאָ בעטראַכטען דעם פּאַסאַזשיר. דאָס האָט נישט געפאַלען אַ פערביינעהענדען פּאָליציאַנט און ער האָט דאָס יונגעל אַרעסטירט. דער פּאַסאַזשיר האָט דאַן געפרעגט דעם פּאָליציאַנט, פאַר וואָס ער אַרעסטירט דאָס יונגעל, ער איז דאָך נישט בעגאַנגען קיין שום פערברעכען. דערויף האָט איהם דער פּאָליציאַנט געענטפערט, אַז ער זאָל זיך נישט מישען אין קיין פרעמדע עסקים, ווייל דערפאַר קאָן איהם קיין טובה נישט אַרויסקומען.

— אויב אַזוי, אַרעסטירט מיך און נעמט מיך מיט אין קאָמיסאַריאַט.

דער פּאָליציאַנט האָט איהם געטאָן די טובה און איהם צוזאַמען מיט'ן יונגעל אָפּגעפיהרט אויף דער פּאָליציי. דאָרט האָט מען קודם כל צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל געגען דעם יונגעל און דערנאָך האָט מען זיך געווענדעט צום פּאַסאַזשיר, אַז ער זאָל זיך לעגיטימירען.

— איך בין פּראָפעסאָר קאַזשימיערז באַרטעל — האָט דער פּאַסאַזשיר הויך געזאָגט, ווייזענדיג זיין לעגיטימאַציע.

דער פּאָליציאַנט איז נישט גוט געוואָרען און אָנגעהויבען צו חלש'ן.

דער פּרעמיער האָט איהם בערוהיגט און נאָר איהם אַ רעכט ביסעל אויסגעזידעלט פאַר וואָס ער בענעהמט זיך ברוטאַל אויף זיין פּאָסטען.

דעמיסיע פון דער בולגאַרישער רעגירונג.

סאָפיא (אַטע) דער בולגאַרישער פּרעמיער - מיניסטער האָט קאַטעגאָריש געפאָדערט די דעמיסיע פון קריגס-מיניסטער וואָלקאָוו, וועלכער איז אַן אָנהענגער פון די מאַקעדאָנישע באַנדעס, צוליב דעם, וואָס 3 מיניסטאָרען האָבען נעגען דעם פּראָטעסטירט. האָט דער פּרעמיער מיניסטער אַריינגעטראָגען אַ בקשה וועגען דעמיסיע פון גאַנצען קאַבינעט.

דער קעניג האָט די דעמיסיע אָנגענומען.

אַראַבישע אָפּאָזיציע פאָדערט אַ פּאַרלאַמענט אין עבר הירדן.

ירושלים. (טעלעגר. דורך יט"א). די אָפּאָזיציאָנעלע אַראַבישע פיהרער פון עבר הירדן האָבען איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל צום ענגלישען פאָרשטעהער מיט אַ פּראָטעסט געגען דער רעגירונג פון עמיר אַבדולאַ. עס ווערט געפאָדערט, אַז די איצטיגע רעגירונג זאָל דימיסיאָנירען און עס זאָל געשאַפען ווערען אַ פּאַרלאַמענט. דער ענגלישער פאָרשטעהער האָט געענטפערט, אַז דער פּאַרלאַמענטאַריזם אין עבר הירדן קען נאָר איינגעפיהרט ווערען שטופענווייז.

אַ מינדערהייטס-קאָמיסיע

פאָדערן די פאָרשטעהער פון לעטלאַנד און האָלאַנד אין פעלקער-בונד.

גענף. (טעלעגר. דורך יט"א) אויף דער המנטיגער גענעראַל-דעבאַטע פון דער פּלענאַר-זיצונג פון פעלקער-בונד האָבען די פאָרשטעהער פון לעטלאַנד און האָלאַנד געזאָגט, אַז די איצטיגע פּראָצעדור פון קאָמיטעט פון די 8 בײַם דערלאַנגען פּעטיציעס פון די מינדערהייטען איז אַ פעהלערהאַפטע. עס דאַרף זיין געמאַכט וועגען פערלייכטערונגען פאַר די מינדערהייטען צום גרינדען אַ שטענדיגע מינדערהייטס-קאָמיסיע אויפ'ן מוסטער פון דער מאַנדאַט - קאָמיסיע, וועגען וואָס עס האָט זיך אַגב אויך אַרויסגעזאָגט דער נאָר וואָס פאַרגעקומענער קאָנגרעס פון די מינדערהייטען.

אַ נייע יודישע קאָלאָניע אין א"י

ירושלים. (טעלעגר. דורך יט"א) דער הויפּט-דירעקטאָר פון פּיקא האָט בעשלאָסען צו גרינדען אַ נייע קאָלאָניע נעבען חדרה, וואָס וועט בעשטעהן פון 16 משפּחות.

דער מאָרגענ'דיגער
פרייטאָג-נומער
— פון —
„לאָדזשער טאָגעבלאַט"
מיט פרייטאָג אין אַ גרעסערען פאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע רייע אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.
אַנאָנסען ווערען אָנגענומען
היינט אַ גאַנצען טאָג.

קאַסע-ברעכער געוואָלט „בעאַרבייטען" די „באַנק פּאַלסקי" אין לובלין

זיי זיינען אַלע אַרעסטירט געוואָרען אויפ'ן וואַרשעווער באַהן-הויף.

וואַרשא (טעלעפאָניש) בעת דער קאַמאָריצער צוג, וואָס געהט קיין דעמבלין, האָט נעלעכען אָוועק שוין געהאַלטען בײַם אָפּגעהן פון וואַרשא, האָט אַ פּאָליציי-אַגענט בעמערקט עפּעס אַ פּאָר שוין מיט אַ שווערער וואַליזקע אויפ'ן שטיינען אין אַ וואַגאָן דריטער קלאַס.

דער אַגענט האָט איהם נאָכגעפּרוּפט אין בעמערקט, אַז אונ'ס וואַגאָן געפינען זיך נאָך 3 חברים פון דעם פּאָר דערלאַנגען פּאַסאַזשיר. ער האָט תיכף גערופען אַ צווייטען פּאָליציי-אַגענט צו הילף און ביידע זיינען אַריין אין וואַגאָן אויסלעגיטימירען די פּאַסאַזשירען, און הנם די דאָקומענטען זיינען געווען אין גאַנצען אין אָרדנונג, האָט ער זיי ליבר עס „פערבעטען" אין דער קאַנצעלאַריע פון דער באַהן-שטאַט, צו מאַכען אַ רעוויזיע אין זייערע וואַליזען. דער רעוויזיע פון דער רעוויזיע איז געווען אַן איבערראַשענדער. אין די וואַליזען האָט זיך געפונען אַ גאַנצער סקלאַד פון גנבים - אינסטרומענטען, ווי פערשידענע דליטעס, צוואַנגען, דינאַמיט, לויב-וועגען. אַלץ זאַכען, וואָס ווערען בענוצט בײַם אויפברעכען אייזערנע קאַסעס.

דער וועהרונג פאַר זיך אַלעמען וויכטיגע „העלפער", האָט מען זיי גענומען אויפ'ן צימבעל און מען איז דערגאַנגען, אַז די „פּאַסאַזשירען" האָבען זיך געמאַכט אויף דער רייזע קיין לובלין, וואו זיי האָבען זיך פאַרגענומען צו בעאַרבייטען די „באַנק פּאַלסקי" און די באַנק. פערשטעהט זיך, אַז אַלע זיינען אַרעסטירט געוואָרען.

„אָזעט" גיט איבער אַ טייל פון זיין אַרבייט דעם „אַגראָ-דזשאָינט"

אָפּאַטאָשו אויף דער עקזעקוטיוו-זיצונג פון „אָזעט"

מאָסקווא (יט"א) ס'ווערען איצט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען צווישען דעם „אָזעט" און דעם אַגראָ-דזשאָינט וועגען איבערגעבען דעם „אַגראָ-דזשאָינט" די אַרבייט אַרום דער יודישער קאָלאָניזאַציע, וואָס דער „אָזעט" פיהרט און יעווסעקציע געגענד. אין דער לעצטער זיצונג פון עקזעקוטיוו פון „אָזעט" אין מאָסקווא האָט זיך אויך בעטייליגט דער דיכטער י. אָפּאַטאָשו, וועלכער האָט געשילדערט זיינע איינדריקען אין קרים און אוקראַינע.

בעת דער זיצונג איז אויך געשטעלט געוואָרען, אַז איינציגע יודישע משפחות, וואָס האָבען איבערגעוואַנדערט פון פּוילען קיין אַרגענטינא, האָבען זיך געווענדעט צום „אָזעט" מיט אַ בקשה, דאָס מען זאָל זיי בעזעצען אויף לאַנד אין ביר-בידזשאַן. זיי שרייבען, דאָס זיי ווענען גרייט צו קומען קיין סאָוויעטען-ראַטלאַנד אויף זייערע אייגענע קאָסטען. דער „אָזעט" פּלאַנט אונגעפער צו שיקען אַ קאָמיסיע קיין אַמעריקא, כדי צו בעקענען דאָרט די יודען מיט דער קאָלאָניזאַציע-אַרבייט וואָס דער „אָזעט" פיהרט אין אין ביר-בידזשאַן.

ציוניסטישע אַרבייטס-פּאַרטיי „התאחדות"

אַכטונג חברים און סימפּאַטיקער פערזיכערט אייך אין קראַנקען-קאַסע! נאָך 8 טעג איז פערבליבען צו קאָנטראָלירען דאָס וואַהל-רעכט צו די קראַנקען-קאַסע. איהר מוזט שוין היינט געהן נאָכקאָנטראָלירען אייער וואַהל-רעכט און רעקלאַמירען אויב אייער נאָמען פיגורירט נישט אין די וואַהלער-רשימה. דער סעקרעטאַריאַט פון וואַהל-קאָמיטעט ביי די ציוניסטישע אַרבייטס-פּאַרטיי התאחדות איז אָפען טעגליך פון 9—7.

אַ אייגענע באַנק פון פּוילישע יודען אין ירושלים

ירושלים. (טעלעגר. דורך יט"א) די פּוילישע יודען האָבען בעשלאָסען צו גרינדען אַ אייגענע באַנק. איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו דער וואַרשאַווער קהלה וועגען אַ סובסידיע פון 50 טויזענד זל.

Dr. med. A. Mazur
צוריקגעקעהרט
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק. די אויך שטים און שפּראַך-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ווסכאָדניא 65
איינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46 טעל. 66-01

Dr. Różaner
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט-ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכקייט.
הייל-אַנשטאַלט מיט וואַרקי-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza) 28-98 טעל.
פון 8—10. 5—8. פרויען 3—4.

Dr. med. DONCHIN
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען.
צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 און פון 4—7 נאָכמ.
זונטאָג — פון 10—1 נאָכמ.
מאָניושקי 1 Moniuszki טעל. 97-9.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 81-29.
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.
92

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
און זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאַנא 25
טעלעפאָן 26-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכקייט. עלעקטרא-טעראַפּיע. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—10, 12 | 2 און 4—8 אָוונט.

Dr. Krausz
ספּעציאַליסט פון אויגען-קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 86, טעל. 4-74
צוריקגעקעהרט.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

[illegible] ערשיינט פון 6 ביז 7 אין מאָרגען.
ניט באַשטעלטע מאַנוסקריפּטן ווערן ניט צוריקגעשיקט.
„Lodzer Tageblatt", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, אַדמיניסטראַציע 47.

דער יונגסטער מלך

דער יונגסטער קעניג אין איצט נישט דער קליינער מיכאל פון רו-מעניען, נאָר אַכמעד צאָגו. [illegible]

מוסאָליני האָט שוין אַ צווייטען מלך צו זיין דינסט. אויב דעם איטאַל-יענישען קעניג דערלויבט גרויסמוטיג דער גרויסער בעניטאָ צו רוקען די נאָז בלויז אין זיין נאָזטיכעל, וועט דער נייער מלך אויף יעדען נאָך אויך מוזען האָבען די בעווילליגונג פון זיין פּראָטעקטאָר.

מען ווייס נישט, אויף וויפיל ציים דער איטאַליענישער גרויסנעבער האָט זיין אַלבאַנישען געקרוינטען שים-יונגעל גאַראַנטירט דעם טראָן און וויפיל איז אָפּגעמאַכט געוואָרען טרינק-געלד. נאָר דערווייל ווערט צוגע-גרייט דער גאַנצער קעניגליכער שטאָט אין נייעם „הויף". ס'איז שוין דאָ דער גאַנצער פּערסאָנאַל פון אַ קעניגליכער פאַמיליע: די קעניגין-מוטער סאַרי, דער פּרינץ דזשעלאַל, אַכמעד'ס ברודער, און גאַנצע זיבען פּרינצע-סינס. עס פעהלט נאָך אַ קלייניגקייט, אָבער וויכטיגער פּרט, וואָס זאָל בע-וואָרענען די פערמערונג פון דעם עטוואָס קליינעם הויף. נעמליך די מלכה. אָבער אויף דעם כבוד האָט מוסאָליני אויסגע'שדכנ'ט צוויי קאַנדידאַטינס: די איטאַליענישע פּרינצעסין מאַפאַלדאַ און אַ עגיפּטישע פּרינצעסין. וועלכע וועט זוכה זיין אויפצונעהמען די מרדיו, וועלכע וועט איהר צוגעטראָגען אויף אַ פּאַשיכּמישען באַנגעט?

מען מעג זיין בײַדע פערגינען דאָס גליק פון קעניגין אין דעם דאָזיגען האַלב-ווילדען לאַנד, וואָס פערטראָגט נישט אַזוי לייכט קיין פרעמדע ממשלה.

J.

דער פּוילישער סוחרים-צוזאַמענפאָהר אין ווילנא.

ווילנע (ספּ.) זונטאָג האָט זיך אין ווילנע געעפענט דער צוזאַמענפאָהר פון די פּוילישע סוחרים אין די קרעסען-וואָיעוואָדשאַפטען. צום דאָזיגען צוזאַ-מענפאָהר זענען געקומען געסט פון פּוי-זען, אויבערשלעזיען, פּאָמערן, לאָדז א. אַנד. שטעדט אין פּוילען. ס'זענען אויך געקומען צום צוזאַמענפאָהר און דער-היפּט צו דער פייערליכער עפענונג — פאַרשטעהער פון האַנדעלס-מיניסטעריום, פון דער היגער וואָיעוואָדשאַפט קאָמי-סאַר, מיליטער מאַכט, פינאַנץ-קאַמער, קוראַטאָר-יום א. א. מאַכט-אָרגאַנען.

צווישען די געקומענע געסט האָט מען זיך בעמערקט פאַרשטעהער פון די יודישע סוחרים און אינדוסטריעלער אין ווילנא די ה"ה א. סאָליאַק, ש. ראָזענ-טאַל, זיירשנער, קראַשקין און בראַז.

קודם האָט מען אין קאַזשימירזש-ווסטער דורכגעפיהרט די פייערליכקייט פון פאַרהייליגען די פאַרבאַנד-פאָן. בעת דער דאָזיגער פייערליכקייט האָט דער שעף באַגורורסקי געהאַלטען אַ לענגערע רעדע וועגען דער בעדייטונג פון צוזאַ-מענפאָהר.

סעאָטר איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון פּוילישען סוחרים-פאַרבאַנד אויף באַקשטע 7. מיט בעגריסונגען זענען אַרויסגעט-רעטען: ה"ה האָרזע (פּרעזידענט פון צענטראַלען פּוילישען סוחרים-פאַרבאַנד) וואַרשאַווסקי (הויפּט-דירעקטאָר פון „לחיתן") סלאָוויגסקי (שעף פון דער אינדוסטריע-אָפּטיילונג בײַ דער וואָיעוואָדשאַפט), פאַרשטעהער פון פּויזען, פּאָמערן, לאָדז, ביאַליסטאָק, פּעלעסיע א. א. מצד די יודישע סוחרים האָט דעם צוזאַמענ-פאָהר בעגריסט ה' קראַשקין.

דער פּרעזידענט פון היגען פּויליש. סוחרים-פאַרבאַנד ה' רוטשינסקי האָט בעדאַנקט אויף אַלע בעגריסונגען און געשלאָסען די ערשטע פייערליכע זיצונג. דערנאָך האָט זיך אָנגעהויבען די זיצונג פון הויפּט-ראַט פון די פּוילישע סוחרים, וועלכער האָט ספּעציעל צוליב'ן צוזאַ-מענפאָהר בעשלאָסען אָפּצוהאַלטען זיינע בעראַטונגען אין ווילנא.

מען גרייט זיך צו נייע פערפאָלגונגען פון עמיגראַנטען אין רומעניען.

בוקאַרעשט. (טעלעגראַם. דורך ...א) דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום גרייט ...ר אַ נייע פעראָרדנונג געגען אויס-גלענדער, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ ...ייסע בעאונרוהיגונג צווישען די יודי-שע עמיגראַנטען-קרייזען. מען האָט מורא, אַז די פעראָרדנונג זעהט פאָר נייע פערפאָלגונגען געגען יודישע עמי-גראַנטען.

דער סענסאַציאָנעלער אַרעסט פון הוגאָ סטינעס אין בערלין

(אַ בריף פון בערלין) — פון ש. צ.

גאַנץ דייטשלאַנד קוקט איצט מיט'ן אינטערעס אויף הוגאָ סטינעס.

ווער האָט דאָס געקענט גלויבען, אַז דער קעניג פון פינאַנץ און אינדוסטרי זאָל האָבען אַזאַ שרעקליכען סוף? און ווער האָט געגלויבט, אַז דער יורש פון די קאָלאָסאַלע אונטערנעהמונגען אין דייטשלאַנד, אַז דער יונגער סטינעס זאָל סוף כל סוף אַרעסטירט ווערען פאַר שווינדעל?

אמת, אַ סך אומגליקליכע זאַכען איז אין די לעצטע יאָהרען פּעגליך געשעה-ען, אָבער דער סוף פון הוגאָ סטינעס פערמעגען איז אַ אומנאַטירליכער און קיי-נעם וואָלט נישט אַרויף אויפ'ן זינען, אַז אַ מיטגליד פון דעם גאָלד-פרינץ זאָל זיך געפינען אין קייטען געשלאָסען אין דער פינסטערער תפיסה.

און דאָס איז געשעהען. צוגאַנגען איז דער אומגעהייערער גרויסער קאַפּיטאַל, צו-שפּרייט און צוזייט זענען די יורשים און דער איבערגעבליבענער שמאַכטעט אין תפיסה און ערוואַרטעט זיין משפט.

הוגאָ סטינעס איז געווען דער פינאַנ-ציעלער קאָפּ פון דייטשלאַנד, און די שטאַרקע האַנט אויף וועלכע די רעגי-רונג האָט זיך פיל מאָל געשטיצט.

ער מיט זיינע הונדערטער געשעפטען האָט אַרומגענומען דעם גאַנצען האַנדעל און אינדוסטריע אין לאַנד.

ס'איז נישט געווען קיין איין גרויסע אונטערנעהמונג אין וועלכער הוגאָ סטינעס האָט נישט גענומען קיין אַנטייל. פון קוילען-גרובען ביז אויטאָ-פאַבריקען פון שיפען-בוי ביז עלעקטריק, אין אַלץ האָט ער געהאַט די האַנד, אין איין פאַבריק זיינע האָבען געאַרבייט ביז 49 טויזענד אַרבייטער.

נאָר באַלד ווי ער איז געשטאָרבען און די געשעפטען זענען איבערגעבליבען פאַר זיינע יורשים, האָט זיך אָנגעהויבען אַלעס קייקלען באַרג אַראָפּ.

אויסער דעם, וואָס די קינדער האָ-בען נישט געהאַט דעם פאָטער'ס פעהיג-קייטען און אונטערנעמונגס-קראַפט, האָ-בען זיי אויך צווישען זיך נישט גע-שטימט און זיך אַרומגעריסען איבער דער גרויסער ירושה.

איין זוהן האָט געמוזט פּלוצלינג אַנ-טלויפען, ער איז פאַרגייט אין גלות אין אַמעריקע. איין סאָכער, וועלכער איז אויך געווען פון די יורשות-געמען, פאָרט אַרום איבער דער וועלט אין אַ אויטאָ-מאָביל. געבליבען איז דער הויפּט-פיגו-רער דער יונגערער זוהן הוגאָ סטינעס.

ער האָט, ווי באַזאָגט, נישט געקענט אָנפיהרען די געשעפטען. און אין פאַר-צווייפלונג האָט דאָס גרויסע פערמעגען צוגעהט ווי שניי, האָט ער זיך פארדרעהט אין נישט קיין כשר'ן געשעפט, בעסער געזאָגט, אין אַ שווינדלערישער אונטער-נעמונג. מען האָט איהם אויסגעפונען און אַרעסטירט.

דער שווינדעל אין וועלכען דער יונ-גער הוגאָ סטינעס איז באַשולדיגט, באַ-שטעהט פון 1 א מיליאָן פונט. ער זאָל האָבען געקויפט אין ענגלאַנד און אַנ-דערשוואו דייטשע מלחמה-באָנדס און זיי צוגעשטעלט אַלס די מלחמה באָנדס, וועלכע זענען אָריגינעל אַרויסגעגעבען געוואָרען אין 1918.

די ערשטע, דאָס הייסט, יענע באָנדס וועלכע ער האָט געקויפט זענען כמעט ווערטלאָז, נאָר די אַלטע באָנדס האָבען דעם פולען פרייז ווערט, נאָך מיט פּראָ-צענטען. און אָט די ווערטלאָזע באָנדס האָט ער צוגעשטעלט דער רעגירונג אויף אַ סומע פון 2 מיליאָן פונט, און האָט פאַרשטענדליך די טובה בעקומען פון דער רעגירונג. איצט האָט זיך די רעגירונג געכאַפּט, אַז דער ווערט פון די באָנדס איז נישט מעהר ווי הכסטענס אַ מיליאָן פונט. דאָס הייסט, אַז ער האָט בעשווינ-דעלט די רעגירונג אויף אַ גאַנצען מיל-יאָן פונט.

צו ערשט איז אַרעסטירט געוואָרען זיין הויפּט-מפרה אַלטער הער פאָן וואַל-דא. נאָר ווען מען האָט דעם פּראָוואַל-טער צונויפגעבראַכט אויג אויף אויג מיט זיין פּרינציפּאַל, האָט ער אויסגעזאָגט פון חדר, אַז אַלץ וואָס ער האָט געטאָן איז עס געווען אויפ'ן בעפעהל פון זיין שעף.

דער ריכטער האָט באַלד אַרויסגעגע-בען אַ בעפעהל איהם צו אַרעסטירען. און ווען מען האָט איהם אַרעסטירט איז ער צונויפגעבראָכען. דאָס אומגליק איז צו איהם גאַנץ פּלוצלונג געקומען. ער האָט זיך לגמרי נישט גערעכנט אויף אַזאַ מפּלה, ווייל די פאַמיליע סטינעס האָט אַ גרויסען נאָמען אין דייטשלאַנד, און אויך זעהר געאַכטעט אין די אָפיציעלע קרייזען. גאַנץ דייטשלאַנד איז ענטוישט פון דעם אינצידענט און קיין אַנדער גע-שפּרעך הערט מען נישט ווי בלויז וועגן סטינעס אַרעסטירט פאַר שווינדעל.

—0—

בראַזיליאַנער יודען האָפען, אַז די פּוילישע רעגירונג וועט אָנערקענען די יודישע שולען.

אין דער „בראַזיליאַנער יודישער פּרע-סע" פון 8 אויגוסט לייענען מיר:

„אין די דעפּאַרטאַמענטען פון פּוילי-שען באָטשאַפטער אין ריאָ-דע-זשאַנעירא איז פאָרגעקומען אַ מיטאָג לכבוד דעם יודישען דיכטער אַלמוני (בנציון מכטעד), וואָס וויילט איצט אין בראַזיליען.

ביים מיטאָג זענען געווען אויסער דעם דיכטער אַלמוני, דער פּוילישער באָט-שאַפטער ד"ר גראַבאָווסקי, ד"ר פּאַזנאַנ-סקי (רעדאַקטאָר פון פּויליש-פּאָרטוגעזי-שען האַלב-חדשדיגען זשורנאַל „מאָנ-גלאָנד פּאָלסקאָ-בראַזילסקי"), דער סעק-רעטאַר פון דער אַמבאַסאַדע און אַלס פאַרשטעהער פון דער יודישער פּרעסע די ה"ה ש. קאַראַקושאַנסקי (יודישע צייטונג) און י. רעזמאַן („בראַזיליאַנישע יודישע פּרעסע").

דער שמועס, וואָס האָט זיך געפיהרט אין פּויליש און [illegible] אין רוסיש, האָט זיך געדרעהט אַרום פּראַגען פון דער פּוילישער און יודישער ליטעראַטור. דערביי האָט דער באָטשאַפטער זיך זעהר פאַראינטערעסירט מיט דער ידיעה, אַז אַ סך פּוילישע קלאַסיקער זענען איבער-געזעצט אין יודיש און העברעאיש.

דער באָטשאַפטער, וואָס איז אַליין אַ פילאָלאָג, האָט אויסגעדריקט זיין פרייד, וואָס אין דער יודישער ליטעראַטור זע-נען פאַראַן אַזעלכע בעריהמטע שריפט-שטעלער ווי אש און פּערעץ, וועלכע ער שעצט זעהר.

דער דיכטער אַלמוני האָט דעם באָט-שאַפטער ביי דער געלעגענהייט בעגע-בען ערקלערונגען וועגען דער ענטוויק-לונג פון דער יודישער שפּראַך און קול-טור.

נאָכ'ן מיטאָג איז מען אַריבער אין רויכער-צימער, וואו דער ד"ר פּאַזנאַנ-סקי און דער באָטשאַפטער האָבען גע-בעטען די פּרעסע-פאַרשטעהער בעמיהען זיך, אַז די יודען פון פּוילען זאָלען שטעהן אין פערבינדונג מיט'ן קאָנסו-לאַט, וואו זיי וועלען בעהאַנדעלט ווע-רען זעהר פרייינדליך.

ה' י. רעזמאַן האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט און געשטעלט דעם באָט-שאַפטער פראַגען וועגען דער בעציהונג פון דער פּוילישער רעגירונג צו די יו-דישע שולען און צי האָט די רעגירונג ביישטייערן אין שטיצען די יודישע שולען פון דער צענטראַלער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע.

דער באָטשאַפטער האָט פאַר אַלעמען ערקלערט, אַז ער זאָגט די מיינונג פון זיין רעגירונג. און נאָך דעם, וואָס מאַר-שאַל פּילסודסקי, וואָס איז העכסט נישט קיין יודען-פיינד, פיהרט די רעגירונג איז צו האָפען, אַז אַלץ וועט געטאָן ווערען, כדי ענטגעגען צו קומען די יודישע בעד-דערפענישען.

דער שמועס האָט זיך ווייטער געפיהרט אַרום דער נויטיגקייט פון שטענדיגע פאַרבינדונגען צווישען דער יודישער און פּוילישער קאָלאָניע אין בראַזיל-יען. די פאַרשטעהער פון דער יודישער פּרעסע האָבען ערקלערט זעהר גערנע-קערע אָפצוגעבען פּלאַץ פאַר צוגעשיקטע קאָמוניקאַטען און נאָטיצען וועגען אַלע ענינים פון יודען אין פּוילען און אי-בערהויפּט וועגען פון עמיגראַציע.

פאַר'ן אוועקגעהן האָבען די פאַר-שטעהער פון די צייטונגען און דער דיכטער אַלמוני איינגעשריבען זייערע מיינונגען (אין יודיש) אין חתימות-בוך.

אונזער פאַרשטעהער האָט אין נאָמען פון דער [illegible] אויסגעדריקט זיין האָ-פענונג, אַז די יודישע שול-נויט וועט דאָך אָנגעשלאָסען ווערען אין מלוכה-בודזשעט און אַז די יודישע לעבע אין פּוילען וועט ווערען אַ צופרידענשטע לענדער".

אין דער פּוילישער פּאָרט-שטאָט

(אַ בריף פון גדיניע) — פון אלי' באַרוכין;

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער זומער איז שוין באַלד פאַרביי און דער הערבסט פּוקט פאַמעליך אין די שויבען מיט אַ טרויעריגען אלול-ניגון — שוועבעלט און גריבעלט ביי די זונינע ברעגען פון באַלטישען ים, אין צאָפּאָט, גדיניא און העל, פון טויזענדער צונויפגעפאַהרענע געסט, וואָס זענען אַהערגעקומען אָפּצו-עטעמען מיט דער זוניגער ליכטיגקייט פון צוכוואַליעטען ים.

און מען מוז מודה זיין, אַז אין ער-גיץ הערשט נישט אַזאַ זאָרגלאָזע פרייד, אַזאַ שטיפעריי' ליצנות און אויפגעמונ-טערקייט, ווי דאָ ביים ים, אויפ'ן ברעג-טען אָנגעגליטען זאַמד, וואו ס'פער-שווינדעט דאָס געפיהל פון צניעות און פערשעהמטקייט, און כמעט-נאַקעטע אין בלויזע באַד-קאָסטיומען פּאַראַדירען האַ-פּערדיגע און מונטערע יונג און אַלט, קינד און קייט, מאַן און פרוי.

און די אויסערגעוועהנליכע פּרעכטיגקייט און זאָרגלאָזיגקייט פון איין זייט און בעזונדערס דער געזונטער ים-קלימאַט מיט זיינע הײַלבאַרע זון-און-ים-באָדער פון דער צווייטער זייט, זענען דער הויפּט-מאַגנעט, וואָס לאָקט און ציהט צו די טויזענדער געסט צו די בורשטינענע ברעגען פון ים, וואו דער מידער שטאָט-מענש געפינט רוה און געניזונג פאַר זיינע צושרויפטע נערווען.

ביז אין די לעצטע יאָהרען איז דער נאָהענטסטער און פּאָפּולערסטער ים-קור-אָרט אין פּוילען געווען צאָפּאָט, וואו-אַהין עס פלעגען שטראָמען זומער-צייט טויזענדער רייכע געסט פון די פּוילישע שטעט און שטעטלעך, וועלכע פלעגען איבערלאָזען גראָבע טייסטערס מיט געלד, ווער ביי דער רולעטקע און „קאַסינאָ" און ווער אין די דייטשע צאָפּאָטער פענ-סיאָנאַטען.

דאָס אויפגעלעבטע פּוילען, וואָס האָט לויט'ן ווערסאַילער טראַקטאַט בעקומען אַן'אויסגאַנג צום באַלטישען ים, האָט פערשטאַנען די וויכטיגקייט פון דעם פענסטער צו דער וועלט און האָט אָנגעהויבען צו שאַפען אַן'אייגענעם פּאָרט אין גדיניא און אַ ים-קור-אָרט אויפ'ן האַלב-אינזעל העל.

נאָך 6 יאָהר פון מיהזאַמער אַרבייט שטעהען מיר פאַר אַ וואונדערבאַרער רע-זולטאַט: פון אַ קליינעם פישער-דערפעל, וואָס האָט געצעהלט איינגאַנצען עטליכע הונדערט נפשות איז אויסגעוואַקסען אַ רי-זיגע אַרבייטס-שטאָט, גדיניא, דער צו-קונפטיגער פּוילישער פּאָרט, וואָס וועט שפּילען אַ קאָלאָסאַל-וויכטיגע ראָלע אין דער ענטוויקלונג פון פּוילען.

גדיניא בויט זיך מיט אַן'עכט אַמע-ריקאַנער טעמפּאָ. אין משך פון לעצטען יאָהר זענען אין גדיניא אויפגעבויט גע-וואָרען העכער צוויי הונדערט הײַזער. צווישען זיי פיל פינף און זעקס-שטאָקי-גע געבײַדעס. אויך איצט ווערען אויס-געפּאַרטיגט מיט אַ פיבערהאַפטער שנעל-קייט די גרויסע געבײַדעס פאַר'ן מעטע-אָראָלאָגישען אינסטיטוט, באַהן-דירעקציע, פּוילישע עמיגראַציאָנס-געזעלשאַפט, „באַנק פּאָלסקי" מאַטראָסען-שולע א. א. וו.

אומעטום, וואו מען גייט און שטעהט אין גדיניא הערט זיך דער ריטם פון בויענדער אַרבייט, דאָס געזאַנג פון פויערער און שטיין-האַקער, וואָס שאַפען מיט זייערע אַרבייטזאַמע מוסקולען אַ נײַעם ישוב און דאָקומענטירען פאַר דער גרויסער וועלט די פּרובען פון דער פּוילישער ענערגיע.

מיט אַ בעזונדערער שנעלקייט און סיסטעמאַטישקייט ווערט געבויט דער פּוילישער האַנדעלס-פּאָרט אין גדיניא, פונוואַנען עס געהען אָט שיפען אַנגעלאַ-דענע מיט 8—9 טויזענט טאָן קוילען טעגליך. דער ראַשער אויפבוי פון גדי-ניא האָט פאַראורזאַכט אַ יקרות פון דאָר-טיגען באָדען. און אַ פּלאַץ פאַר וועלכען מען האָט נאָך מיט 2 יאָהר צוריק גע-צאָהלט ~ פאַר הונדערט זלאָטיס ווערט איצט געשאַצט אין די צעהנדליגער טוי-זענדער.

נישט קוקענדיג אָבער אויף דער גע-האַלדיגער באָדען-טייערקייט אינטערעסי-רען אין גדיניא ריזיגע קאַפּיטאַלען אויך פיל אויסלענדישע פירמען און אַלע בוי-אונטערנעמונגען בעקומען פון דער רע-גירונג לאַנג-טערמיניגע הלוואות אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.

היינט צו טאָג צעהלט גדיניא אַנ'ערך 8 טויזענד שטענדיגע איינוואוינער. דער גרעסטער טייל פון זיי זענען פישער, וואָס ציהען זייער חיונה פון פיש- און הערינג-פאַנג, וועלכע זיי עקספּאָרטירען קיין אויסלאַנד. יודען טרעפט מען אין גדיניא זעהר וועניג. דאָס איז אפשר דאָס איינציגע אָרט אין פּוילען, וואו דער יוד איז אַזוי שוואַך פאַרטראָטען. די שוואַכע יודען-פּראָצענט אין גדיניא לאָזט זיך אויסקלערען דערמיט, וואָס ביז לעצטענס איז עס געווען אַ פאַרוואָרפענער פישער-דערפעל, וואו ס'האָט נישט געבליהט קיין שום האַנדעל און והשנית איז דעם יודען שווער זיך געווען צו „אַקלימאַטיזירען" אויף דעם דאָרטיגען באָדען צוליב כמה וכמה פּאָליטישע סבות.

איצט אָבער, ווי נאָר גדיניא איז גע-וואָרען אַ האַנדעלס-שטאָט פאַרבלאָנדזשען שוין אַהער יודען און אפילו אַ יודישע פירמע פון קראָקוי א. ג. „קראַקאווער מיהלען" האָט דאָ אויפגעבויט אַ גרויסע ריין-פאַבריק, וואָס פּראָספּערירט גלענ-צענד און אַרבייט שוין אויף עקספּאָרט.

דער זעלבער אַרבייטס-שוואונג, וואָס אין גדיניא, לאָזט זיך אויך פיהלען אויף דעם האַלב-אינזעל העל, וואָס געפינט זיך אין אַ מאַלערישער געגענד און באָדט זיך אין אַ ים פון זון און ליכט.

אין משך פון די לעצטע 2 יאָהר איז העל פאַרוואַנדעלט געוואָרען פון אַ שטילען פישער-דערפעל אין אַ רוישיגען און מאָדערן-איינגעריכטעטען ים-קור-אָרט וואוהין עס ציהען טויזענדער געסט פון אַלע עקען פּוילען און אויך פון אויס-לאַנד.

אויך דאָ פיהלט זיך די קראַפט פון דער פּוילישער בוי-ענערגיע און זעהענ-דיג די אַלע אָנשטרענגונגען גלויבט זיך, אַז נישט ווייט איז די צייט, ווען גדיניא וועט קענען קאָנקורירען מיט דאַנציג און דער הערליכער האַלב-אינזעל העל מיט'ן זאַטען און פערשהענדערישען צאָפּאָט.

ווען איהר געהט אַריבער די גאַס,

קוקט מיט אָפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אַן'אָפּגעהאַקטער קאַלי-קע, אָדער גאָר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאָל אייך נישט איבערפאָהרען!

רעוויו- און מאָמענטאַל-טעאַטער

„אַררט"

זאַכּאָדניע 43

דירעקציע: מ. בראָדערזאָן.

היינט דאָנערשטאָג, 9.30 אָוו.

1 פאָרשטעלונג

1-טער (VIII) פּראָגראַם א. ג.

האָטעל „מערקאַליא"

1) פּראָלאָג	6) קעטען-פערנגער
2) האָטעל „מערקוליא"	7) אין האַנגען
3) בימערץ צייטען	8) סדרה בלק
4) צעהנדליגעטע יונגע	9) ניטאַמערפעט
5) על נהרות בבל	10) צווישן חס ד ים

ליט. לייטער: מ. בראָדערזאָן, מוזיק טונג: דוד בייגעלמאַן, דעקאָר. און קאָסט.: ד. מאַטיום און ש. גלום, קאָנפערענסיע: מ. נצלקען, קאָנ-צערט-מייסטער: ש. ביינעלמאַן, ליכט-עפעקטען: י. יערושאַלימסקי.

לאָדזער כראָניק.

פון רעדאַקציע.

דער רעדאַקטאָר פון אונזער צייטונג ה' ישראל קאַהאַן איז געקומען צוריקגעקומען פון זיין ערהאָלונגס- און שטודיען-רייזע איבער לעטלאַנד, עסט-לאַנד און פינלאַנד און היינט נעמט ער ווידער איבער זיינע פונקציעס אין רע-דאַקציע.

אַ סעריע אַרטיקלען וועגען יודישען און אַלגעמיינעם לעבען אין די דערמאָנטע לענדער הויבט זיך אָן די טעג צו דרוקען אין „לאָדזער טאָגעבלאַט".

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקען.

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקן: פּאַוולאָווסקי, פּעטריקאָווער 309; האַמבורג, גלובנאַ 50; גלוגאָווסקי, נאַ-רוטאָוויטש 4; שימקעוויטש, קאָנסטאַנטינער 26; לאַרעמוס, פּאַמאַרסקאַ 10 און פּאַ-טאַש, פּלאַץ קאָשטשעלני 10.

Dr.
Michał Kantor
כירורג
(6-טער שיררפיען 1)
צוריקגעקעהרט

אַ לעגענדאַרער לאָדזער שווינדלער,
וואָס איז געזוכט געוואָרען דורך דער פּאָליציי פון גאַנץ אייראָפּאַ
אַ שפּיאָן, פּראָוואָקאַטאָר און איינער פון פעלד-מאַרשאַל מאַקענזענ'ס און קייזער ווילהעלם'ס יוצר משרתים. ער האָט בעשווינדעלט טויזענדער מענשען און אָנגעקליבען אַ ריזיג פערמעגען.
איצט איז ער געכאַפּט געוואָרען דורך דער פּראַגער פּאָליציי.

(§) די פּאָליצאַי-דירעקציע פון פּראַג האָט מיט עטליכע וואָכען צוריק בעקומען געהיימע טעלעגראַמען פון אַ גאַנצער ריי אויספאָרשונגס-אַמטען און אייראָפּעאישע שטעט וועגען דעם, אז עס ווערט געזוכט אַ געוויסער גרשון צוק, וואָס ווערט אָנגעקלאָגט אין אָנגעהערען צו אַן'אינטערנאַציאָנאַלער באַנדע טשעקען-פעלשער, ביי וועלכע ער האָט געשפּילט די ראָלע אַלס הערשט.

גרשון צוק איז אַ לאָדזער און ער איז פון דאָרט אַוועקגעפאָהרען מיט 13 יאָהר צוריק. אין לאָדז האָט ער געוואוינט אויף פּטשעמנאַ 8.

אין די דערמאָנטע טעלעגראַמען איז געמאָלדען געוואָרען, אז גרשון צוק איז בעקאַנט אַלס געפערליכער שווינדלער און הויך-שטאַפּלער, וואָס האָט אומגליקליך געמאַכט הונדערטער מענשען, צונעמענדיג ביי זיי אויף אַ זעהר ראַפינירטען אופן ווערט-פּאַפּירען, געלד און טשעקען אויף צענדליגער טויזענדער דאָלאַרען.

איינער פון די אויסלענדישע אויספאָרשונגס-אַמטען האָט אַרויסגעזאָגט די השערה, אז גרשון צוק געפינט זיך איצט אין טשעכאָ-סלאָוואַקיי. דאָס האָט די טשעכישע פּאָליצאי געצוואונגען אונטערנעמען ענערגישע אויספאָרשונגען. עס איז געשטעלט געוואָרען אויף די פיס אַ גאַנצער אויספאָרשונגס-אַפּאַראַט, מען האָט די פּאָליצאי פון אַלע קור-ערטער און ענדליך איז געלונגען דעם העלד צו פאַסען און עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אז באמת האָט מען דאָ צו טון מיט אַ געפערליכען פערברעכער.

גרשון צוק, וואָס איז אַלט סך-הכל 27 יאָהר, האָט אָנגעהויבען זיין גנבים-קאַריערע אין לאָדז אַלס 14-יעהריגער טשעשען-ציהער און שפּעטער אַלס אונטערשריפטען-פעלשער. בעת דער מלחמה האָט גרשון צוק זיך געוואָרפען צו שפּיאָנאַזש און האָט פערשיט אַ גאַנצע ריי פּאָליטישע טוער פון „בונד" און „פּועלי-ציון". צוליב איהם זענען פיל פערזאָנען פערשיקט געוואָרען דורך דער אָקופּאַציע-מאַכט קיין דייטשלאַנד אויף צוואַנגס-אַרבייט. צוליב זיינע „בעהיגקייטען" איז גרשון צוק גיך געוואָרען אַ „פינגער", מיט וועלכער מען האָט זיך גערעכענט אפילו אין דייטשען גענעראַל-שטאַב, וואו מען האָט איהם געגעבען די אויפגאַבע צו בעקומען די פּלענער פון די פעסטונגען און פון די קאָנצענטראַציעס-פּונקטען פון רוסישען מיליטער.

ער איז צוליב דעם געגאַנגען קיין בערלין, ווין און סאָפיע, וואו ער האָט קאָנפערירט מיט'ן פעלדמאַרשאַל מאַקענזען, מיט באַראָן העזענדאָרף און אפילו מיט'ן קייזער ווילהעלם אַליין. ער האָט אַלע אָנפערטרויטע מיסיעס גליקליך אויסגעפיהרט און זיין רוהם איז געוואַקסען פון טאָג צו טאָג. ער איז אפילו בעשטימט געוואָרען אַלס עקספערט פאַר פּוילישע ענינים און ער איז נאָך רייך געוואָרען, זיך געקויפט ווילעס און פּאַלאַצען און געשאָטן מיט געלד פאַר זיינע געליבטע: די פּרינץ פון גענעראַל-שטאַב-מיטגלידער, שענקענדיג זיי טייערע איידעל-שטיינער, וואָס עס האָט פאַר איהם געעפענט די טירען פון דער דייטשער אַריסטאָקראַטיע און ער האָט דערביי געמאַכט אַלערליי געשעפטען, אין משך פון 10 יאָהר צייט, וואָס האָבען איהם אַריינגעבראַכט אַ געוואַלטיג פערמעגען און קיינער האָט איהם דערביי נאַטירליך גאָרנישט חושד געווען, אז אַזאַ הויכגעשטעלטע פּערזאָן וועט בעגעהן שווינדלערייען.

נאָך דער מלחמה, בעת די סאָציאַליסטען אין דייטשלאַנד זענען געקומען צו דער מאַכט, האָט צוק'ס שטערן אָנגעהויבען זינקען. מען האָט זיך דאַן אויך אָנגעהויבען פעראינטערעסירען מיט זיין פערמעגען. צוק האָט זיך דאַן גיך מיישב געווען, פערקויפט אַלע זיינע גיטער און איז אַוועק קיין האָלאַנד, וואו ער האָט אויך געמאַכט פערשידענע מאַכינאַציעס. פון דאָרט איז ער ווידער אַוועק קיין ענגלאַנד, סקאַנדינאַוויען, שווייץ, פראַנקרייך, שפּאַניען און פּאָרטוגאַל און אומעטום איז ער בעגאַנגען גרויסע שווינדלערייען.

פערפאָלגט פון דער פּאָליצאי און אַ גאַנצער ריי לענדער, האָט גרשון צוק ענדליך בעשלאָסען זיך אומצוקעהרען אין זיין געבורטס-שטאָט לאָדז, וואו ער האָט פאַמיליע.

ער האָט זיך דאַן געמאַכט פאַלשע דאָקומענטען אַלס פּרעזידענט-מיטגליד פון דער באַנק „אַמעריקאַן עקספּרעס קאָמפּאַני". אויפ'ן סמך פון די דאָזיגע דאָקומענטען און אַ געפעלשטען בריף האָט ער פערלאַנגט און מאַריענבאַדער רייזע-ביוראָ „צעדאָק" אַ בחנם'דיגען רייזע-בילעט קיין לאָדז. ער האָט דערביי פאָרגעשטעלט אַ קרעדיט-טשעק פון דער דערמאָנטער באַנק. אָבער דאָ האָט מען פעסטגעשטעלט, אז סיי דער טשעק סיי דער רעקאָמענדאַציע-בריף זענען געפעלשטע. גרשון צוק איז דאַן אַרעסטירט געוואָרען און אָפּגעפיהרט געוואָרען אין דער פּראַגער תּפיסה.

ווי די פּראַגער פּאָליצאי האָט פעסטגעשטעלט, האָט גרשון צוק פערשריבען זיין גאַנץ פערמעגען זיינע שוועסטער און ברודער אין לאָדז.

זיין אַרעסט האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע סענסאַציע אין גאַנץ אייראָפּאַ.. די פּראַגער פּאָליצאי בעקומט הונדערטער מעלדונגען פון געליטענע דורך די מאַכינאַציעס פון'ם גרויסען שווינדלער. דער פּראָצעס פון גרשון צוק, וואָס וועט צוליב'ן גרויס מאַטעריאַל פאָרקומען ערשט אין אַ יאָהר אַרום, זאָגט צו צו זיין איינער פון די אינטערעסאַנטסטע פּראָצעסען געגען אינטערנאַציאָנאַלע טשעקען-פעלשער.

צוק'ס פערמעגען בעשטעהט פון עטליכע צעהנדליג תּמיזער, פּאַלאַצען און גיטער, וואָס ער האָט, ווי דערמאָנט, פערשריבען אויפ'ן נאָמען פון זיינע קרובים אָהן זייער וויסען.

—o—

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1910

היינט דאַרפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראַציע אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 212 די יונגעלייט פון יאָהרגאַנג 1910, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען, וואָס הויבען זיך אָן מיט A ביז N און די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף W, Z, Ż.

מאָרגען דאַרפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראַציע די 1910-ער, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח 2-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף O מיט Z אויסשליסליך און די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף A ביז G איינשליסליך.

די אויספאָרשונג וועגען דער קאַטאַסטראָפע אין אַנדרזשיכאָוו.

(פ) תיכף ווי עס איז קיין לאָדז אָנגעקומען די ידיעה וועגען דעם באַהן-אומגליק אין אַנדרזשיכאָוו, איז אַהין אַרויסגעפאָהרען דער פּראָקוראָר מאַנדעצקי, סטאַראָסטאַ זשעמסקי און קאָמיסאַר נאָוואַק.

דער פּראָקוראָר האָט אויסגעהערט די באַהן-אַרבייטער, עדות פון פּאָרפאַל און פּאַסאַזשירען און דאַן האָט ער פעראָרדנט, אז דער קערפער פון בריינדעל למיעלניצקי זאָל איבערגעפיהרט ווערען קיין לאָדז צום באַגראָבען.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען באַלד נאָך אָנהויב פון דער אויספאָרשונג, פעהלען אויף דער אַנדרזשיכאָווער סטאַציע אַ ריי אייזענבאַהנען, וואָס פּאָדערט די עלעקטרישע זיכערהייט, די סטאַציע איז צו וועניג בעלויכטען. די ווייטערע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

—o—

לאָזט געניסען די קינדער פון פרישער לופט!

(ג) די זומער-קאָלאָניע פון דער געזעלשאַפט „טאָז" און „קאָשנישובסקע" איז שוין אויס אַרויס אין 4. און לעצטען סעזאָן. די זומער-קאָלאָניע וואָס געשלאָסען ווערען אין צוויי וואָכען אַרום נאָך ראש-השנה. די לאַגער בעקלאָגט זיך דערויף, וואָס לעצטענס בעטערט זיך אַ גרויסע צאָהל פון די עלטערן אָפּצונעמען די קינדער פון דער קאָלאָניע צוליב... די אָנשטעהענדע ימים-טובים. זיי קומען אין דער געזעלשאַפט זיך בעטען, מ'זאָל זיי ערלויבען אָהנצונעמען די קינדער פון דער קאָלאָניע. נאַטירליך, אז די פערוואַלטונג האָט זיך פיל אויסצושטעהן, ביז די פּועל'ט אויס מ'זאָל דאָס קינד לאָזען ביז'ן סוף פון דער קאַדענץ.

דעריבער בעט די געזעלשאַפט „טאָז" דורך דער פערמיטלונג פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" נישט צושטערען די יונגע קינדער געניסען פרישע לופט און זיין און געזונדע נאַהרונג. זאָלען די ימים-טובים נישט זיין קיין שטערונג צום קרעפטיגען די יונגע קינדער, וואָס דאַרפען זיך אָנשעפּען מיט ענערגיע.

Dr Aleksander Margolis
פּיעטריקאָווער 81 טעל. 12-61
צוריקגעקעהרט

פון פּוילישען טעאַטער.

היינט קומענד ווערט אויפגעפיהרט אין פּוילישען טעאַטער די הערליכע דראַמע „די פירשטין טוראַנדאָט" אונטער דער רעזשי פון קאָנסטאַנטי טאַטאַרקעוויטש. די דאָזיגע דראַמע געהערט צו די שענסטע פּערל פון ביהנען-רעפּערטואַר און ווערט אומעטום אויפגענומען מיט גרויס בעגייסטערונג. אין דער דאָזיגער דראַמע נעהמען אָנטייל די בעסטע שוישפּילער פון שטעטישען טעאַטער.

גרויסע וועקסעל-אַפּערע אין לאָדז
לאָדזער פירמעס זענען בעשווינדעלט געוואָרען אויף אַ סומע פון 100 טויזענד זל.
פּאָליציי האָט דעם וועקסעל-פעלשער געכאַפּט.

(§) מיט אַכציג חדשים צוריק איז אין דער פירמע סטעפאַן און שותפים אויף פּיעטריקאָווער 154 אַריינגעקומען אַ געוויסער שלום וואַרשאַווסקי, וואָס וואוינט אויף פּריוואַטנע-פּלאַץ 8 און ערקלערט, אז ער איז געקומען מאַכען פערשידענע קניות פון באַוואָל-אָבפאַל. אַלס דעקונג האָט וואַרשאַווסקי געגעבען קונדישע וועקסלען, וואָס זענען צאָהלבאַר געווען אין טשענסטאָכאָוו, סאָסנאָוויץ, קאַטאָוויץ, דאַנציג, לעמבערג און וואַרשע. דערויף איז די סחורה אָפּגעשיקט געוואָרען קיין טשענסטאָכאָוו. פּאַריגע וואָך זענען די וועקסלען געווען צאָהלבאַר. די פירמע סטעפאַן האָט די וועקסלען אַריינגעגעבען אין דער באַנק אַריין, וואו זיי זענען פּראָטעסטירט געוואָרען. צו איהר גרויסער איבעראַשונג האָט זיך די פירמע פּלוצלינג דערוואוסט, אז די אויסשטעלער פון די וועקסלען וואוינען שוין לאַנג נישט דאָרט, וואו זייערע אַדרעסען זענען אָנגעגעבען.

די פירמע האָט דאַן דעם ענין איבערגעגעבען אין אויספאָרשונגס-אַמט, וואו עס איז אונטערגענומען געוואָרען אַנ'אויספאָרשונג. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אז אַלע וועקסלען וואָס וואַרשאַווסקי האָט געגעבען זענען פאַלשע ביי די אונטערשריפטען פון די אויסשטעלער סיי פון די זשיראַנטען זענען געפעלשטע. גלייכצייטיג האָט דער אויספאָרשונגס-אַמט פעסטגעשטעלט, אז וואַרשאַווסקי האָט אַזוי אַרום אָנגעקריגען אַ גאַנצע ריי לאָדזער פירמעס אויף אַ סומע פון הונדערט טויזענד זל. אַלע פאַלשע וועקסלען זענען דורך די פערשידענע פירמעס איבערגעגעבען געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט. אָבער וואַרשאַווסקי האָט ביזו לבינו געמאַכט לך פון לאָדז. מען האָט נאָך איהם פונאַנדערגעשיקט שטעק-בריף.

פּאַריגע וואָך האָט פּאָליציי בעקומען אַ ידיעה, אז וואַרשאַווסקי בעהאַלט זיך אין טשענסטאָכאָוו. דער אויספאָרשונגס-אַמט האָט אַהין דעלעגירט צוויי פון זיינע בעאַמטע ווען עס איז געלונגען וואַרשאַווסקי'ן צו כאַפּען. אַ געשמידעטער אין קייטען איז ער געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז, וואו ער איז איינגעזעצט געוואָרען אין דער אויספאָרשונגס-תּפיסה אויף קאָפּערניק-גאַס.

וויפיל האָט די פירמע גאָלדע און טעלג געליטען שאַדען?

(§) ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, זענען די קלאָגען וועגען גרויסען שאַדען, וואָס די פירמע גאָלדע און טעלג האָבען געליטען פון דער גנבה געווען איבערגעטריבען, סך הכל בעטרעפט די גנבה 45,667 זל. דערפון פאַר 26 טויזענד זל. חפצים, וואָס די פירמע האָט געהאַט אויף קאָמיס. פאַר ענטדעקען די גנבים איז בעשטימט געוואָרען אַ בעלוינונג פון 5000 זל.

ליבע
ערצעהלונג
פון מ. זאַשטשענקאָ
— יודיש פון א. פּען —

דער אָוונט האָט זיך שפּעט געענדיגט. וואַסיאַ טשעסניקאָוו, אַ מידער, אַ פערסוויצטער האָט זיך געזעגענט מיט מאַשינקאַ'ן:

— וואַרט צו אַ ווייל, פּרינץ מיינע... וואַרט אויפ'ן ערשטען טראַמוואַי. גאָט איז מיט אייך, וואָס אַנבעלאַנגט איהר זיך אַזוי... דאָ קען מען זיצען, צוואַרטען און איהר אַליין זיך... אויף מיין וואָרט ווי ביר פאָהרען מיט'ן ערשטען טראַמוואַי. איך ווייס איהר פערשוויצט, איך בין פערשוויצט... מען קען זיך לייכט צוקיהלען, אַ פראָסט אין דרויסען...

— כ'קען נישט וואַרטען, — האָט מאַשינקאַ געזאָגט אָנטאָן זיך די קאַלאָשען — און וואָס פאַר אַ קאַוואַליער זענט איהר, אז איהר האָט מורא אַרויסצוגעהן מיט אַ דאַמע אויפ'ן פראָסט!

— כ'בין דאָך פערשוויצט, — האָט וואַסיאַ געזאָגט מיט אַ ווייטאָגדיגען קול.

— ס'איז גאָרנישט, טוט אייך אָן!

וואַסיאַ טשעסניקאָוו האָט געפאָלגט, אָנגעטאָן ס'פוטער און איז אַרויס מיט מאַשינקאַ'ן אויף דער גאַס. ער האָט זי פעסט גענומען אונטער'ן אָרעם.

ס'איז געווען קאַלט. די לבנה האָט געלויכטען. דער שניי האָט געפּידעלט אונטער די פיס.

— איהר זענט אַזוי אומרוהיג, — האָט וואַסיאַ אַ זאָג געטאָן פון דער זייט בעטראַכט מאַשינקאַ'ס פּראָפיל. — אַ צווייטער וואָלט איך גאָר קיין געלד נישט אָפּגעגעבען. אויף מיין וואָרט, ווי איהר זעהט מיך אַ לעבעדיגען, וואָלט איך האָב איך אייך אַזוי ליב, דעריבער פיהר איך אייך אָט.

מאַשינקאַ האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט.

— איהר לאַכט, שמייכלט מיט די ווייסע צעהנדלעך, — האָט וואַסיאַ געזאָגט — און איך, מאַשינקאַ, בין מיט אַנ'אמת אין אייך פערליבט. פּרובירט זאָגט: לייגט אַוועק, וואַסיאַ, און דער טראַם געהט אויף די שינעס, ליגט ביז עס וועט אָנקומען אַ טראַמוואַי און איך וועל זיך לייגען. אויף מיין וואָרט זיך לייגען...

— וואָס איהר קענט אַלץ איינפאַלען, — האָט מאַשינקאַ געשמייכעלט, — וואָס זאָגט איהר בעסער צו דער נאַכט? איהר האָט שוין אַמאָל געזעהן אַזאַ לבנה? ווי שעהן די שטאָט איז בייַנאַכט, ווי שעהן!

— טאַקע שעהן, — האָט וואַסיאַ צוגעגעבען — מיט אַנ'אמת שעהן, זעהט איהר אז שעהנקייט קען חינקען... אַ סך געלערענטע און פּראָפעסאָרן לייקענען עס ליבע און איך, מאַשינקאַ, גלויב אין ליבע... כ'ביטל, אז כ'וועל אייך שטענדיג ליב האָבען, כ'קען עס אפילו בעשווערען... אויף מיין וואָרט... גיט נאָר אַ זאָג — וואַסיאַ, שלאָג דעם קאָפּ אָן דער וואַנד, — און איך וועל שלאָגען. אויף מיין וואָרט שלאָגען!

— איהר רעדט שוין פאַר פייער, — האָט מאַשינקאַ געזאָגט אַ צופרידענע.

— אויף מיין וואָרט, כ'וועל זיך שלאָגען קאָפּ אָן וואַנד, איהר ווילט?

ס'פּאָרעל האָט זיך דערנעהנטערט צו קריוקאָוו קאַנאַל.

— אויף מיין וואָרט, — האָט וואַסיאַ גערעדט ווייטער, — פערלאַנגט נאָר און איך וואַרף זיך אין קאַנאַל אַריין, וואָס זאָגט איהר, מאַשינקאַ? איהר גלויבט מיר נישט און איך וועל עס אייך באַלד בעווייזען...

וואַסיאַ האָט אַרויסגעלעגט די הענד אויף דער פּאַרענטש און געמאַכט אַנ'אָנשטעל, אז ער קלייבט זיך אַרעבצושפּרינגען אין קאַנאַל.

— אוי, — האָט מאַשינקאַ אַ געשריי געטאָן — וואַסיאַ, וואָס טוט איהר?

אַ פינסטערער פּערשוין האָט זיך אַרויסגעשפּרונגען פון אַ ווינקעל און געבליבען שטעהן ביי דער לאַמטערנע.

— זיך צעגרוירט, — האָט דער פּערשוין שטיל געזאָגט און גוט בעטראַכט דאָס פּאָרעל.

פון שרעק האָט מאַשינקאַ אַ געשריי געטאָן און זיך צוגעטוליעט צום צוים.

דער פּערשוין איז נעהענטער צוגעגאַנגען און אַ שלעפּ געטאָן וואַסיאַ'ן פאַר'ן אַרבל.

— הערט, דו, צעהנטנער פּראָפעסאָר, — האָט דער פּערשוין אָנגערופען — וואַרף אַראָפּ דעם מאַנטעל דיינעם. גיכער! און אויב דו וועסט אַ פּיפּס טון בלייבסטו! דאָ אויפ'ן אָרט מיט אַ קאָפּ קורצער. פערשטאַנען, הענט פערפּויליטער! וואַרף אַרונטער!

— אַ-אַ-אַ, — האָט זיך וואַסיאַ צעשטאַמעלט, געוואָלט דערמיט זאָגען, — ענטשולדיגט, וואָס מיינט איהר?

— נו, — האָט דער פּערשוין אַ שטופּ געטאָן פאַר אַ פּאָלע פון פוטער.

וואַסיאַ האָט מיט ציטערנדיגע הענד אויפגעקנעפּעלט ס'פוטער און עס גענומען אויסטאָן.

— שלעפּ אויך אַראָפּ די שטיוועל דיינע, — האָט דער פּערשוין העכער גערעדט — כ'דאַרף שטיוועל אויך האָבען.

— אַ-אַ-אַ — האָט געזאָגט וואַסיאַ, — ענטשולדיגט... אַ פראָסט...

— גיי!

— די דאַמע טשעפּעסטו איהר ניט און מיר האָסט איהר אויסטאָן די שטיוועל, — האָט וואַסיאַ זיך שיר נישט צוזאַמען...

— זי האָט אַ פוטער, קאַלאָשען און מיר האָסטו איהר די שטיוועל אויסטאָן.

דער פּערשוין האָט אַ רוהיגער אַ קוק געטאָן אויף מאַשינקאַ'ן און געזאָגט:

— כ'וועל די אויסטאָן די דאַמע דיינע, איינפּאַקען די זאַכען איהרע אין אַ פּעקעל. קען איך לייכט אַרויספאַלען. די לעבען מיך נישט, האָסט צו טון, פ'זאָגסט אַליין. האָסט שוין אַראָפּגענומען!

מאַשינקאַ האָט געגלעצט מיט די אויגען, געקוקט אויפ'ן פּערשוין און קיין וואָרט נישט אַרויסגערעדט. וואַסיאַ האָט זיך געזעצט אויפ'ן שניי, גענומען אויסשנורעווען די שיך.

— זי האָט אויך אַ פוטער, — האָט וואַסיאַ ווידער געזאָגט ס'זעלבע — קאַלאָשען, און איך מוז אַלץ אַוועקגעבען...

דער פּערשוין האָט אַרויסגעשלעפּט אויך זיך ס'פוטער, אַריינגעשטופּט אין די קעשענעס די שיך און געזאָגט:

— זיץ און זאָג זיך קיין ריהר נישט. קען קלאַפּ מיט אַ צאָהן נישט. און אויב דו וועסט אַ געשריי טון — איז נאָך דיר, פערשטאַנען, „פּראָלאָטע"ן און דו, דאַמעלע, האַלט ס'פּיסקעל...

דער פּערשוין האָט זיך איינגעוויקעלט אינ'ם פוטער און איז מיט אַמאָל פערשוואונדען.

וואַסיאַ איז געוואָרען דורכגענעצט, איינגעקערקעט, געזעסען אויפ'ן שניי און געקוקט אויף זיינע ווייסע זאָקען.

— איהר האָט זיך דערוואַרט, — האָט ער אַ בייזער אַ זאָג געטאָן צו מאַשינקאַ'ן — די צוגעפיהרט, געבליבען זיצען אַ נאַקעטער, האַ?

ווען דער פּערשוין איז פערשוואונדען און זיינע טריט האָט מען מעהר נישט געהערט אין דער נאַכט, האָט וואַסיאַ גענומען מיט אַמאָל פּויקען מיט די פיס, איבער'ן שניי און זיך צושריגען מיט אַ דין קול:

— קאַראַאול! מערדער! קאַראַאול!

דערנאָך האָט ער זיך אַ ריס געטאָן, גענומען לויפען איבער'ן שניי, וואַרפען מיט די פיס. מאַשינקאַ איז געבליבען שטעהן ביים צוים.

דער אינטערנאציאנאלער צוג מוז געהן דורך לאדז

קאנפערענץ פון דער מלוכה'שע און קאמונאלער מאכט, ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס מיט די דעלעגאטען פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום.

(§) און שייכות מוט די שארפע פרא-טעסטען פון לאדזשער מאגיסטראט, שטאט-ראט און די מסחרישע ארגאני-זאציעס געגען דעם פראיעקט, אז דער אינטערנאציאנאלער צוג זאל אויסמיי-דען לאדז איז נעכטען פארגעקומען אין לאדז א קאנפערענץ מוט'ן אנטייל פון דעלעגאטען פון קאמוניקאציע-מיניס-טעריום, מלוכה'שער און קאמונאלער מאכט און די ווירטשאפטליכע קרייזען פון לאדז.

די קאנפערענץ איז פארגעקומען און איינעם פון די זאלען אויפ'ן לאדזשער פאבריקס-וואקזאל. דער דעלעגאט פון קאמוניקאציע מיניסטעריום אינזש. בוצ-קיעוויטש האט אנגעוויזן און זיין רע-דע, אז מוט'ן רעאליזירען דעם פרא-יעקט פון מיניסטעריום, לויט וועלכען דער אינטערנאציאנאלער צוג וועט גיין דאדקאוויצע — סקשעלקאוו, וועט דער וועג פערקירצט ווערען מוט 90 קילא-מעטער און דער צוג וועט אנקומען פרי-הער מוט א שעה צייט. צוליב דעם אבער, וואס די פעראינטערעסירטע ספע-רען און לאדז האבען מורא, אז לאדז זאל דורך דעם נישט בלייבען אהן די-רעקטער פערבונדונג מוט אויסלאנד, טרעט דאס מיניסטעריום ארוים מוט א נייעם פראיעקט, נעמליך, אז די צוגען 309 און 310 זאלען קומען פון ווארשא קיין לאדז אויפ'ן וואקזאל און קאליש. דער דאזיגער צוג, וואס געהט דורך רעטקינע און קאליש קיין פויזען וועט צופיהרען די לאדזשער פאסאזשירען צום אינטערנאציאנאלען צוג. דער רעפע-ראט פון אינזש. בודקיעוויטש האט ארויסגערופען א לעבהאפטע דיסקוסיע. ד"ר בארטשינסקי האט אנגעוויזן, אז דער צוג וואס זאל לויט'ן פראיעקט פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום אנ-קומען קיין קאליש וועט מוזען ארויס-געהן פון לאדז מינדעסטענס 6 אזייגער אדער מיט 3 שעה פריהער אידער עס קומט אויגט אן אויפ'ן קאלישער וואק-זאל דער אינטערנאציאנאלער צוג. אזוי ארום וועט דער לאדזשער מוזען פערלי-רען 3 שעה צייט. ד"ר בארטשינסקי ווייזט ווייטער אן, אז דער פראיעקט פון מיניסטעריום טראגט בלויז א ספעקולא-ציעלען כאראקטער, און בעווייזט, אז מען איז נישט בעקאנט מוט די לאקאלע פערהעלטנישען. צו דער באהן-סטאציע אין קאליש איז דאך איבערהויפט נוט פאראן קיין צופאהר און אויב עס געהט וועגען אפשפארען צייט קען דאס דערגרייכט ווערען דורך דער שטעה-צייט פון אינטערנאציאנאלען צוג אויף די גרעניץ-פונקטען פאר רעוויזיע-צווע-קען. די רעוויזיע פון באגאזש און דאס קאנטראלירען די פעסער קען פארקומען בעת דער רייזע און צוג, דורך וואס עס וואלטען איינגעשפארט געווארען די 3 שעה צייט.

ווייטער האט ד"ר בארטשינסקי אנ-געוויזן, אז בכלל ווערט לאדז אונגע-רעכט פון באהן-מיניסטעריום, וואס בע-שטימט גרויסע סומעס אויף אויסבויען וואקזאלען און די שטעט און שטעטלעך, וואס האבען נישט קיין גרויסע ווירט-שאפטליכע בעדייטונג, בעת פאר לאדז מענה'ט מען אז קיין געלד נישטא.

דאן האט גענומען א ווארט דער פרע-זעס פון שטאט-ראט אינזש. האלצגרע-בער. אויך ער זאגט זיך ארויס, אז מוטן לענקען דעם צוג קיין קאליש וועט די סי-טואציע נישט געראטעוועט ווערען. די אויסלענדער, וואס פאהרען דורך לאדז מ-אנוזיט זעהענדיג פון די פענסטער פון די וואגאנען דעם ים קוימענס, בעקומען אן'אנדרוק פון דער קראפט און גרויס-קייט פון לאדזשער אינדוסטריע צענטער און צופראגען שפעטער דעם רוהם פון לאדז איבער דער וועלט. און דאס העלפט מיט לאדז צו געווינען דעם וועלט-מארק, אנדערש וועט דאס אבער זיין אויב דער אינטערנאציאנאלער צוג וועט נישט געהן דורך לאדז.

אין א ענליכען זין זאגט זיך אויך ארויס דער וויצע-פרעזידענט ראפאל-סקי, דאס איז קאטעגאריש געגען פרא-יעקט פון מיניסטעריום. ד"ר יוזעף זאגט זאגט און נאמען פון לאדזשער מ'חרשים, אז עס וועט קומען ווערען אליין, וואס מעגליך, אז דער דאזיגער פראיעקט זאל נישט רעאליזירט ווערען. צום כלל רעדט און נאמען פון דער וויא-יעוואודזטווא אינזש. באייער, וואס זאגט אז די וואיעוואודזטווא אידענטיפיצירט זיך מוט די אויספיהרונגען פון די פאר-טרעטער פון דער שטאט און די ווירט-שאפטליכע קרייזען. מען קאן נישט אזוי נארירען א שטאט, וואס פערנעמט לויט דער גרויס דעם צווייטען ארט און פוי-לען און איז דער גרעסטער אינדוסטריע צענטער, וועלכען מען ווארפט פאר, אז ער פיהרט נישט קיין געהעריגען עקס-פארט נישט געבענדיג אוהם די מעגליכ-קייטען צו האבען געהעריגע באהן-אנבינ-דונגען. דאס רעאליזירען דעם פרא-יעקט וועט זיין שלעכט אפרופען אויף אונזער האנדעלס-בילאנס. אינזש. בא-ייער איז דעריבער אויך דערפאר, אז די שטעה-צייט פון אינטערנאציאנאלען צוג אויף די גרעניץ-פונקטען זאל פערקלע-נערט ווערען און דערמיט זאל געגעבען ווערען א מעגליכקייט, אז לאדז זאל נישט בלייבען אהן דירעקטע פערבינ-דונג מוט אויסלאנד.

אינזש. בוצקיעוויטש האט דאן געענט-פערט, אז די מיינונגען וואס זענען ארויסגעזאגט געווארען אויף דער קאנ-פערענץ זענען פראטאקאלירט געווארען און זיי וועלען פארגעשטעלט ווערען דעם קאמוניקאציע-מיניסטעריום.

בע'גנב'עט אין מקוה.

(ג) א געוויסער יוד הערשענקראפט, וועלכער האט געהאט דאס פערגעניגען צו געגיסען פון דער קהל'ישער מקוה אויף זאלאדניא גאס 56, האט וועלענדיג זיך אנטוהן, דערזעהן, אז עס פעהלען אוהם זיינע נייע קאמאשען, וועלכע ער האט ערשט געהאט געקויפט.

ה' הערשענקראפט האט דעם מקוה-ניק געמאכט א סקאנדאל. אבער עס האט לחלוטין נישט געענדערט די זאל-לאגע — דעם אפגע'גנב'עטען יוד איז סיי-ווי אויסגעקומען אהיימצוגעהן בכח·לה, בארוועס.

לאדזער פייערלעשער געווינען די וועלט-מייסטערשאפט

פון מירון און דערהאלטען געווארען א דעפעשע, אז אויף די אינטערנאציאנא-לע פייערלעשער וועט-איבונגען האבען בעקומען דעם ערשטען ארט און דערמיט די מייסטערשאפט פון דער וועלט, די לאדזשער פייערלעשער, וואס האבען רעפ-רעזענטירט פוילען.

ווי מיר דערוויסען זיך גרייט זיך די מלוכה'שע און קאמונאלע מאכט און לאדז א פייערליכען קבלת-פנים פאר די פייערלעשער. אויפ'ן פאבריקס-וואקזאל, וואו די לאדזשער פייערלעשער וועלען אנ-קומען פרייטאג מיטאג.

הבנה פאהרט אקעגען די פייערלע-שער דער קאמענדאנט ד"ר אלפרעד גראהמאן.

פריזיר-מייסטער פאר אפהיטען די ארבייטס-צייט

(ג) דער פריזיער-מייסטער פעראיין (פאלודניאווא 4) האט אפגעהאלטען א ספעציעלע פערזאמלונג וועגען דעם אר-בייטען און די רעזורעס נאך 7 א זייגער אווענד און און די זונטאגס. נאך א לענגערע דיסקוסיע איז אנגענומען גע-ווארען א רעזאלוציע, לויט וועלכער די פריזיער-מייסטער בעשליסען זיך צו ווענדען צום שטאט-סטאראסטא מוט דער בימע, אז די ארויסגעלעגטע געזעץ-שטראפען אויף די פריזיער-מייסטער פאר ארבייטען נאך 7 און אום זונטאג זאל געענדערט ווערען אויף אונבעדינג-טען ארעסט.

אזוי בעשלוס איז אויך געפאלען אויף א פערזאמלונג פון די סאציאליסטישע פריזיער-מייסטער.

דעסגלייכען האבען די פריזיער-אר-בייטער אויף זייערע א פערזאמלונג בע-שלאסען דורכצופיהרען און אווענד קאנ-טראלעס און די רעזורעס. מייסטער, וואס וועלען ארבייטען נאך 7 העלען אנ-געגעבען ווערען דער פאליציי צום צוגויפשטעלען געגען זיי שטראף-פרא-טאקאלען.

א שאפענפעלער געכאפט ביי דער האנד.

(ג) נעכטען צו די מאג זענען אין מאגאזין טור-יעשקע פון ה' י. קוכעל-מאן (פעטריקאווער 18) ארייגעקומען צוויי יודישע יונגעלייט, וועלכע האבען גענומען דאנגלען פערשידענע סחורות. נאך א לאנגען דינגען זיך איז מען משיג געווארען א שמועעל סחורה, פאר וואס די קונים האבען שוין געוואלט צעהלען געלד.

דער געשעפטס-בעזיצער, וועמען די סוחרים זענען פון תחילת אן פארגעקו-מען פערדעכטיג — האט דאן פער-לאנגט פון די קונים, זיי זאלען צוקנעפ-לען די מאנטלען כדי צו זעהן וואס זיי "קויפען" אומבעצאהלטערהייט. דאן דאס זיך ארויסגעוויזען, אז אונטערן פאלטא פון איינעם "קונה" איז געווען קונציליך פערשטעקט א שטיק סחורה פון א גרעסערע ווערט.

ה' קוכעלמאנ'ס אנגעשטעלטע האבען ארויסגערופען פאליציי. אבער איידער פאליציי איז אנגעקומען, האט איינער פון די שאפענפעלער בנוואלד זיך ארויס געריסען פון די הענד, וואס האבען אוהם געהאלטען. דער צווייטער איז ארעס-טירט געווארען. ער איז א ווארשאווער "פייגעל".

די קהלה קען זיך אליין קיין עצה נישט געבען מיט די אונטערגע-ווארפענע קינדער.

(ג) ווי בעקאנט, ווערען און דער זויג-הויז פון "מאז" אויפגעהאלטען אונגעגע אונטערגעווארפענע יודישע קינדער. און הסכם מוט די סטאטוטען און רעגולא-מין פון דער זויג-הויז ווערען בא "מאז" אויפגעהאלטען קינדער נאר ביז 2 יאה-רונגען עלטער. היות 4 אזעלכע קינדער, וואס זענען בשעתו ארייינגעגעבען געווא-רען אהנגעוויזע דורך דער קהלה זענען שוין אלט העכער 2 יאהר, ווייל די גע-זעלשאפט "מאז" זיי צוריקגעקערט און רשות פון דער קהלה. צוליב דעם טע-לעפאנירט מען כסדר, מען לויפט אונג אייפהערליך פון "מאז" צו דער קהלה, אז זי זאל די 4 ערשטער בעפרייען פאר אנדערע 20 הויזלאזע זויג-קינדער, וואס ווארטען שוין חדשים-לאנג אויף א ווארים ווינקעלע, ווי עס איז די זויג-הויז ביי "מאז".

אבער צו קען די קהלה נישט געפי-נען א עצה, אז די הויזלאזע קינדער, זאלען קענען פערזארגט ווערען ווי גע-הערינג?

70-יעהריגע זקנה אונטער די רעדער פון טראמוואי

(ג) נעכטען אויף ווסלארניא גאס און געלעגען פארמיטאג ארונטערגעפא-לען אונטער די רעדער פון א מאגען א 70-יעהריגע פרוי, וועלכע איז געקומען פון דארט מען לאדז אמבולאנס סהו-רות.

די ארויסגערופענע באנאטאוויע האט איהר געגעבען מעדיצינישע הילף און די אבגעפיהרט צו איהרע קרובים אויף מרדכי נביאים גאס 9.

אויף "פראצא" און דער כ.ד.-קישער פעראיין קינדיגען דעם טעקסטיל-אפמאך.

(פ) ווי מיר האבען שוין געמעלדען גע-מאגטען, האט דער קלאסען-פעראיין פון די טעקסטיל-ארבייטער געקינדיגט דעם אפמאך מוט די אינדוסטריעלער. און שייכות דערמיט האבען אונז ערקלערט די פארשטעהער פון "פראצא", אז זיי זענען געצוואונגען אויך צו קונדיגען אויצט דעם אפמאך. וועגען וואס זיי האבען שוין אויך אנגענומען א שטעלונג היות אבער ווי דער קלאסען-פעראיין האט זיך מוט זיי לכתחילה נישט פער-שטענדיגט וועגען דער אקציע, ווארפן זיי פון זיך ארפ די פעראנטווארטליכקייט פאר'ן ערפאלג פון דער אקציע.

א ענליכע שטעלונג האט אויך אנגע-נומען דער לאדזשער פעראיין פערבאנד.

צוזאמענשטויס פון א טראמוואי מיט א וואגאן.

(§) עקעריעלסקי האט און ראדא-גאסשט פאסירט א צוזאמענשטויס פון א טראמוואי מוט א וואגען. דער טראמ-וואי איז מוט פולער קראפט א[illegible]-געפאהרען אויפ'ן וואגען און וועלכען עס איז געזעסען דער פויער יוזעף יאל-בערט. די פאלגען פון צוזאמענשטויס זענען געווען שרעקליכע. דער וואגען איז צושמעטערט געווארען. די פערד זענען פערוואונדעט געווארען און דער פוהר-מאן קאלבערט איז פון שטויס ארונטערגע-פלויגען פון וואגען, און ארונטער-געפאלען אונטער די רעדער פון טראמוואי און ערהאלטען שווערע וואונ-דען. און א סעקאנסקלאגען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען און שפי-טאל. וואו ער ראנגעלט זיך מוט'ן טויט. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער שולד איז און אומזיכער און נעהן קאלבערט ניט.

ווען איהר נעהמט אריבער די גאס,
פוסט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען
אנ'אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

איז שטורם פון ליידענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן, פול שווינדלדע איבער-לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(125-טע פארזעצונג)

שנלער האט עס דערזעהן און מיט א הויך געשריי האט ער גענומען לויפען צום ברעג, נאר עס איז שוין געווען צו שפעט.

— אדיע, מיין פריינד! — האט געקלינגען נארדהיים'ס געלעכטער — ס'איז נאך נישט געקומען די צייט מען זאל מאטערן אויף שיפען מיט רעדלעך. אפשר ווילסטו ווייטער שווימען מיט מיר? ביטע!

שנלער האט פערשטאנען, אז ער האט יעצט געווינשט וואס צו קלערען וועגען נעכייגען נארדהיים'ען, וועלכער איז געשוואומען מיט'ן דאמפער צום צווייטען ברעג. נארדהיים האט זיך צו זייך גרויס בעדויערן פון איהם אויסגעדרעהט, יעצט מוז ער טראכטען וועגען וואנדא'ן און ליד'ע'ן, וועלכע ער האט איבערגעלאזט אהן א שוץ ביי דער נאכט.

אין דער צייט האבען זיך אויפ'ן צווייטען ברעג אין וואלד אפגעשטעלט צוויי רייטערס, בעטראכטענדיג דעם שנעל-לויפענדען דאמפער.

דאס זענען געווען רידער און מאקנעל.

זיי האבען שוין לאנג בעמערקט, אז די שיף איז געשטאנען אויף דעם צווייטען ברעג און זעהענדיג זי האבען זיי זיך בעהאלטען צווישען די ביימער.

די מינוטען, וואס רידער האט געווארט, זענען איהם אויסגעקומען לאנג ווי יאהרען. ער האט דערקענט אויפ'ן דעק נארדהיים'ען.

דאס איז א וואונדער פון גאט — האט ער שטיל געזאגט — דער מערדער געהט אליין צו אונז אין די הענט! — יעצט וועלען מיר איהם שוין כאפען, נא. פשאלניק! — האט מאקנעל צופרידען געלאכט — ענדליך וועלען מיר זיך פון איהם בעפרייען!

רידער איז געבליבען ערנסט.

— יא — האט ער געזאגט — איהר וועט זיך בערוהיגען, אבער איך...

ער האט גישט גערענדיגט. די געשטאלט פון דער אונגליקליכער וואנדא האט זיך פערגעשטעלט פאר זיינע אויגען און א דימק האט זיך ביי איהם ארויסגעריסען.

אזוי זענען אריבער עטליכע מינוט.

— שנעל! גרייט די רעוואלווערן! — האט ענדליך רידער בעפוילען.

זיי זענען ארפ פון די פערד און זיי צוגעבונדען צווישען די ביימער.

געבודקט זענען זיי אונבעמערקט צוגעגאנגען צום ברעג.

דער דאמפער האט זיך אפגעשטעלט.

נארדהיים האט צוגעמאכט דעם דאמף און איז ארויפגעשפרונגען אויף דער ערד.

רוהיג און זיכער איז ער אוועק צום וואלד.

פלוצלונג האט זיך דערהערט א געשריי: "שטעה!" און גלייך האבען צוויי רעוואלווערן אויסגעשאסען אין דער לופט.

ווי פאראליזירט איז נארדהיים געבליבען שטעהן.

רידער און מאקנעל האבען איהם ארעסטירט.

14-טער קאפיטעל

וואנדא'ס געבעט.

ווי גרויס וואנדא'ס אונגעדולד איז געווען איידער זי איז צוגעקומען צום ברעג אין ערווארטונג דארטען איהר קינד צו געפינען אזוי אונגעהויער גרויס איז געווען איהר פערצווייפלונג, ווען זי האט דארט לידיא'ן נישט געפונען!

יא, ווען איהר ליב קינד האבען ווילדע חיות אויפגעפרעסען איז זי דאך אין דעם שולדיג, זי איז דאך די מערדערין פון איהר איינציג קינד!

וועה, ווייט האט די בערג מיט'ן וואלד אפגעקלינגען איהר ווילדען געשריי, וואס האט זיך טון איהר הארץ ארויסגעריסען פון שרעקליכען אינערליכען וועהטאג!

— מיין קינד, מיין טרייסט מיין איינציג גליק אין לעבען האט מען ביי מיר ווייטער ארויסגעריסען! און ווער הייסט אויב שוין נישט אויף אייביג? — און אלץ צוליב מיר, זינדיגע נשמה, פאר מיין חילוף נקמה נעהמען האב איך מיין קינד פערלוירען!... אה, נאך וואס האב איך דאס געדארפט די גאנצע אונגליקליכע רזיקע וואס האב איך געוואלט מיט איהר אויפטוהן, וואס איך האב צוליב איהר ריזיקירט מיט מיין'ן לעבען און מיט'ן לעבען פון מיין איינציג קינד, אח, ווי נאריש, ווי זינ-דיג איך בין בעגאנגען!

אין דער מינוט האט קיין זאך פאר איהר נישט עקזיסטירט, נאר דער איי-נער געדאנק: וואס שנעלער לויפען און זוכען לידיא'ן, עס מעג זי קאסטען דאס לעבען, זי מוז זי געפינען אדער אויך צעריסען ווערען פון ווילדע חיות ווי, זי!

זי האט שוין בעמערקט דעם וועג ווי שנלער האט איהר געמעלדען וואו ער האט איבערגעלאזט דאס קינד. קיין שרעק האט זי נישט געפיהלט ווי אויך נישט קיין ערמידונג!

וואס האט זי אין דער מינוט געקאנט אינטערעסירען דער מענש וועלכער האט זי געהאלטען ערמארדען?.. ווען נישט שנלער, וועלכע דאך לידיא געבען גע-בליבען א יתומה.. נאר זאל זי כאטש לעבען, מיין טייער, אונגליקליך קינד, וואס זי אפשר וויסען, אז זי האט א הייליבענדע מוטער, וועלכע וועט זי שוין אפהיטען פון אלעס בייז!

ערשטאס גקומט זי שוין נישט! וואס קלערט זי נאך? יעדע מינוט וועלכע זי לאזט אחורך, קען זיין, דערווייטערט זי פון איהר לידיא'ן...

נאר ווער קען פיהלען און פערשטעהן וואס ביי איהר אין הארץ האט זיך געטוהן?!

אין דער מינוט ווען זי איז צו זיך געקומען און האט דערזעהן ווי זי גע-פינט זיך אין מיטען נאכט איינע אליין אין ווילדען פעלד. האט זי אנגענומען אזוי ביטער געפיהל פון עלענט און הילפלאזיגקייט אז זי איז אנמעכטיג געפאלען אויף דער ערד.

זי האט אויסגעהויבען איהרע הענד צום הימעל און הייסע טרעהרען האבען זיך ווי א קוואל געגאסען פון איהרע אויגען. א שטיל געבעט האט פון איהר הארץ ארויסגעבראכען, נישט פאר איהר האט זי געבעטען, נישט איהר ביטערן גויס האט זי בעקלאגט. נאר פאר קינד, איהר איינציגע האפנונג אויף דער וועלט.

— אלמעכטיגער גאט! — האט זי מיט געוויין געבעטען — האב רחמנות אויף מיין ארים קינד און גיב עס אונטער דיין שוץ! מיין קינד איז גרויס, אבער נאך גרעסער איז דיין חסד און רחמנות! שטראף מיך מיט די ערגסטע יסורים איך וועל זיי מיט געדולד איבערטראגען איך וועל זיך נישט בעקלאגען אויף דיינע מעשים, אבער מיין קינד איז ריין, אונשולדיג און עס דארף נישט לייד'ען פאר מיינע זינד! ווייז מיר דעם וועג אין דעם וועג, יעצט ביינאכט אין מיר פינסטער דורך פעלד און וואלד, צו מיין קינד'ס שרעק, העלף מיר עס געפי-נען! שטארק מיך אין פיהר מיך צו מיין ציל, ראטעוועט און פעראהים מיין לידיא'ן פון אלעם שלעכטס!

דאס איז דאס געבעט פון א מוטער!

שטיל האט זיך געהערט דאס פלידערן פון טייך! אויף וועלכער די קליינע וועלען האבען זיך קלאר אפגעשפיגעלט ווי די מוטערס געבעט... דער דורכלויפענ-דער נאכט ווינד האט אויך זיינע פליגלען ארויסגעטראגען דאס געבעט אין דער הויך צום הימעל... דער וואלד האט געוואכט פון גערויש, די ביימער האבען גע-קרעכצט, פונקט ווי זיי וואלטען מיטגעפיהלט דער אונגליקליכער מוטער... מיט א ווילד געשריי האבען די פייגעל פערלאזט זייערע נעסטען און גערופען וואו זיך צו בעהאלטען. וואנדא האט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד, זי האט זיך געפיהלט מונ-טער, שטארקער אין איהר מוטערליך הארץ האט אריין געטון א פינק האפנונג, אז זי וועט נאך געפינען די, וועלכע זי זוכט...

(פארזעצונג קומט.)

א פרומער טעאטער אין ירושלים

ירושלים. — ירושלים שטעהט אויף אלע געביטען — אויס'ן וועג פון ליטעראטור, קונסט און קונסט. און דוקא אין ירושלים פעהלען איינציגע ענינים, וואס אין קען זיך וועלט זיי נאך נישט. עס זענען פאראן אומצעהליגע טעאטערן, אבער א ספעציעלער ליך-טעאטער, וואס זאל אפשפיגלען די געשעהעניש פון דער וואך אין א חו-מאריסטישער פארם איז פאראן נאר אין ירושלים, און נישט איינער, נאר גאנצע דריי: „הקומקום" (דער טשייניק) „המסאטא" (דער בעזים) און „החתולי" (דער פאפוגאי).

וועגען ערנסטע טעאטערן איז אויך קיין דאגה נישט. מיר האבען דאך גאנ-צענעם טעאטער, „האוהל" א. אנד.

בלויז די פראקטישע יודען האבען ביז איצט קיין טעאטער נישט געהאט. וואס זשע זאל טאן א פרומער יוד, וועל-כער הלשט נאך א ביסעל קונסט? אין די אויבענדערמאנטע טעאטערן וועט ער נישט געהן, און אויב יא, וועט מען איהם דאך אויסהערען צו געבען חלוקה פון כולל, האבען זיך די פרומע יודען מיישב געווען און ס'איז ביי זיי געבליבען, אז מ'דארף גרינדען אן אייגענעם טעאטער.

און אט איז איצט אין קווארטאל „מאה שערים", שטיל און אהן רעש, געלייגט געווארען דער גרונדשטיין פאר א פרומען יודישען טעאטער אין ירושלים.

די ארטיסטען וועלען אלע פרומע בחורים און זמרנים יונגעמאן טשיקעס אין קאפאטעס, פאות און יארמאלקעס. פרויען וועלען דא, פארשטעהט זיך אויס-געשלאסען. די פרויען-ראלען וועלען שפילען איבערגעקליידעטע מענער.

ס'האט זיך תחילת דערוועקט א שאלה: וואס טוט מען מיט'ן „לא ילבשו" מ'האט זיך א לאנגע צייט געבראכען די קעפ און סוף-כל-סוף האט מען זיך מתיר געווען לשם רייגער קונסט עובר זיין אויפ'ן דאזיגען לאו, אבי אלץ זאל צוגעהן אונטער דער השגחת פון רעזשיסאר — א יוד אין א לאנגער קאפאטע, שטריימל און פאות.

א נאמען געגעבען האט מען דעם נייעם פרומען טעאטער „אוהל יעקב".

איצט ווארט ירושלים מיט אומגעדולד אויפ'ן ערשטען אויפטריט פון פרומען טעאטער.

דירעקטער שיפ-פערקעהר צווישען טריעסט און יפו

ירושלים. (טעלעגר. דורך יט"א) די עקזעקוטיווע האט געשלאסען א אפ-מאך מיט דער איטאליענישער שיפס-געזעלשאפט „לאיד טריסט קינג", לויט וועלכען עס וועט בעגייט ווערען א דירעקטער שיפס-פערקעהר פון טריעסט מיט יפו. די שיפען וועלען אפגעהן 1 מאל אין צוויי וואכען.

ארעסטירט יודישע סוחרים אין לענינגראד.

ריגע. (טעלעגר. דורך יט"א) פון לענינגראד איז דערהאלטען געווארען א ידיעה, אז מען האט געפונען ביי סוחרים פיל פארזענדער בעסער מאנופאקטור. צווישען די סוחרים זענען פעראן אויך איניגע יודען. עס דראהט זיי א שטראף פערשיקט צו ווערען.

ראבינער פון סענט לואי אומגעקומען אונטער די רעדער פון א באהן.

ניו-יארק. (טעלעגר. דורך יט"א) דער ראבינער פון טעמפעל אין סענט לואי ד"ר לעא איז איבערגעפאלען פון דער אונטער-גרונד-באהן און גע-הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט. ד"ר לעא שטאמט פון ליווערפול.

לאדזער שאך-סימפאטיקער-פעראיין

שבת, דעם 8. סעפט. 8 א זייגער אין אווענד וועט דער פוילישער שאך-מייסטער און זיגער פון דער אלימפיאדע 1928 ה'

דוד פשעפיורקא

געבען אין פעראיינס-לאקאל, פאניושקי 1 א גרויסע

סימולטאן-פארשטעלונג

געגען 30 שפילער. — איינגאנג פריי!

בעמ.: די אלע, וואס ווילען זיך בעטייליגען אין דער פארשטעלונג דארפען זיך מעלדען שפעטסטענס ביז מארגען פרייטאג, 10 אין אווענד.

לאפרושי מאיסורא

צוליב די בעקאנטמאכונגען פון די לאדזער יודישער בעסטעלע-רונג פון ווילקער ראיאן, אז זיי זאלען נישט גרויכען צו שחט'ן ביי קיין שום ווילדעל-שוחט, האט דאס איז נבילה וטריפה און א שאלה אויף די כלים איז געווארען געעפענט פיעטריקאווער 176, א עופות-שעכט-הויז, וואס ווערט געשעכטען יעדען טאג פון 6 פריה, וואס איז תחת השגחה.

הראבינאט דפה.

שרייבט אייערע קרובים אין אמעריקא

אז אויב זיי ווילען פאהרען פאר א ביליגען פרייז קיין לאדז, זאלען זיי זיך אנשליסען אין די אויספלוג (עקסקורסיע) רופט, וואס עס ארגאניזירט דער ניו-יארקער קארעספאנדענט פון „לאדזער טאגעבלאט" ג. אייזנער.

שרייבט אויך אייערע קרובים אין אמעריקא, אז ג. אייזנער שיקט איבער דאלארען קיין פוילען און רעכענט ביז 50 דאלאר—1 דאלאר און ביז 100 דאלאר נאר 2 דאלאר.

אלערליי פוילישע דאקומענטען, ווי בעגלייבוטיגונגען (לעגיטימאציעס) אקטען וועגען קויף און פערקויף מיט בעשטעטיגונג פון פוילישען קאנסול, ווערען אויך אויסגעארבעט פאר ביליגען פרייז.

Gustave Eisner 1133 Broadway NEW-YORK City

פארלאג מעטרא מוזיק קא. ניו-יארק

גאר וואס דערשינען

מיכל געלבארט

צען לידער

געזאן מיט ווערטער

כאר

מען גיסט —	י. ל. פרץ
איך ליב די ארבעט —	א. מאטנער
ווער האט עס —	איציק פעפער

סאלא

דיין יונגעלע —	מאני לייב
זי —	א. רייזען
פי נאכט —	א. דאמניץ
דער שניידער —	ש. אנ-סקי
מאר א רעגן —	א. לוצקי
זיבען אדלערס —	א. ניסנזאן
מאמעניו מיינע —	יהואש

פרייז 8.90 גילדן
ביבליאטעקען—ראבאט

לידער מיט נאטן

מוזיק—מ. געלבארט

1. שטייגערע פאלאצן —	י. ל. פרץ
2. אין קבר	
3. שניידעלע	מאני לייב
4. צום פראסט	ח. נ. ביאליק
5. אליין	ה. ראזענבלאט
6. א לויב דער ארבעט	ק. הייזלער
7. אין א ארים שטיבעלע	מ. קערמאן

פרייז פון יעדען נומער 1.80 גילדן

8. בין איך מיר א שניידערל (פאלקס-ליד)

9. מיר שמידן — ש. האלמאן

פרייז פון יעדען נומער 1.20 גילדן
ביבליאטעקען—ראבאט

פארקויף:
אין בוכהאנדלונג: נ. בערלינסקי, לאדז, אלטשטאט 12, רעכטע אפיצ. 2. שט. און ביי ח. זאנענבערג, זגערזשער 19.

א דעליקאטעסען און סאלאניאל-געשעפט

מיט אײנגעפירטע קונדשאפט אין צענטרום פון שטאדט געהנט פון פינאנציעלע געלעגנהייט צו פערקויפען. נאר ערנסטע רעפלעקטאנטען ווענדען אין בעטראכט. אפערטען אבצוגעבען אין אדמי-ניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „K. B." 4093

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

T-wa Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów
פאמארסקא 46/48, טעל. 63-80.

ס'ווערען אנגענומען איינשרייבונגען אין דער I קל. אויף די אדזיאלען, מעכאנישע, עלעקטרא-טעכנישע און וועבעריי.

די קאנצעלאריע עפענט טעגליך פון 10—2.

אכטונג!!

קאפלעס פון דער בעריהמטער פירמע קרויזע

ווי אויך פאיאנס-וואש-שיסלען, ברעטלעך און שיס-לען צו סלאזעטען, באד-וואנעס קען מען בעקומען אין אייזען-געשעפט פון

H. Pająk, Konstantynowska 46 — טעל. 13-03. —

צוגענגליכע פרייזען!

הייזער-פערוואלטונגען

מיט גלייכצייטיגער ערלעדיגונג פון שטייער-זאכען איבערנימט גוט פראקטיצירטער פערוואלטער, בעסטע רעפערענצען.

Ch. Regenwetter
Häuserverwaltungen & Bücherrevisionen
Berlin S. 14, Alte Jacobstr. 47.
Telefon: Dönkoff 4837.

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11/13

אננעהמט פון פערשידענע מאשינען-רעפעראטורען און אויסאגענישע שהמעלצונגען. בעמ.: צום סעזאן פערטיג איך אויס טוריר- און לוסטריר-מאשינען א.ד.גל.

שנעל און ביליג! — שנעל און ביליג

אין צוזאמענהאנג מיט'ן

10-יעהריגען יובילעאום

פון צענטראלען סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד אויף לאדזער וואיעוואדזשאפט (פעטריקאווער 10), ערשיינט אין קורצען א אילוסטרירטער

יובילעאום-אלמאנאך (פראכט-אויסגאבע)

אונטער דער רעדאקציע פון י. אבערזשאנעק און דיר. מ. ארבאך.

אין דעם אלמאנאך נעהמט ארטן א געשיכטליכער איבערבליק פון די 10 יאהר טעטיגקייט, אויך פאטאגראפיעס און אוטאביאגראפיעס פון די ערשטע גרינדער, פערוואלטונגס-מיטגלידער פון די 10 יאהר, מיטגלידער פון די שידס-געריכט און שאצונגס-קאמיסיעס. אויך פון די מיטגלידער, וואס האבען פערדינסטען פאר'ן צענטראלען סוחרים-פעראיין.

אינפארמאציעס ערטיילט דיר. ארבאך אין די ביורא-שעה'ן.

„הילף"

צענטראל-ארגאן פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען ערשיינט יעדען חודש.

לייטונג: אויבער-קאמיטעט. רעדאקטאר: פ. ווייל.

ערשינען דער מאי-נומער מיט פאלגענדען אינהאלט:

1. צוריק צום פריאַרדיגען... פ. ה.
2. אנגאן דער בעוועגונג פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען געשפרעך מיט'ן פינאנץ-דירעקטאר פון דזשאינט ה.—דוד שווייצער.
3. בעמערקונגען — — — — — — — Wuel.
4. נעסע פון אמעריקא — — — — י. ח. זאגאראדסקי
5. א ווענדונג צום „דזשאינט" — — — ש. דינער.
6. צו דער הירטשאפטליכער לאגע אין פוילען — י. בען.
7. קאפוטאלע אינסטיטוציעס און סאציאלע הילף — י. קאמין.
8. א פאר ווערטער צו די יודישע ראטמענער אין פוילען.—F.

פרעסע טריבונע. סובווענציעס פון מאגיסטראטען. נייע גמילות-חסדים-קאסעס. פון דער פראקטיק. אנדערע ידיעות.

די „הילף" שטעהט אויף דער וואך לטובת די אינטערעסע פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס אין פוילען.

די „הילף" פיהרט א קאמפאניע אין דער ריכטונג צו פער-קלערען די עקזיסטענץ פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס און צו בעקומען ערטיגע און מלוכה-סובווענציען און קרעדיטען פאר זיי.

די „הילף" שפיגעלט אפ די עקאנאמישע לאגע פון יודען אין פוילען.

ביי יעדען יודישען געזעלשאפטליכען טוער, ביי יעדען יודי-שען ראטמאן, אין יעדער יודישער אינסטיטוציע דארף זיך געפינען דער זשורנאל „הילף".

אבאנעמענטס-פרייז—6 זל. א האלב יאהר; איינצעל-נומער—1 זל.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:

Redakja „HILF", Warszawa, Leszno 42, tel. 416-97
Konto czekowe: P.K.O. 15.42

א פערטרעטונג

פון אנ'ערשטקלאסיגער פאבריק פון גאלאנ-טעריע און עהנליכע אויסארבייטונ-גען זוכט א גוט איינגעפיהרטער אין דער בראנ-זשע אנ'אינדוסטריעלער געפעל, אפערטען אונטער „Galanterja" צוצושיקען:
Tow. Reklamy Międzynarodowej j. r.
Rudolf Mosse, Warszawa, Marszałkowska 124

א געמייערטע שאפע

ווערט געזוכט
אפערטען אפצוגעבען אין „ל.ט." אונטער „Szopa"

א בודקע מיט א וואוינונג

צו פערקויפען זאקאנטנא 18
צו ערפאהרען אויפ'ן ארט 4099

אכטונג!

א סורט וואונש-קארטען מיט'ן נאמען געדרוקט
נאר 60 גראשען
מענדיל ארבאך, לאדז, צעגלעניאנא 37
רוג פיעטריקאווער 34 אין הויף. 4627

א חזן

מיט א אויסשטודירטען כאר זוכט א שטעלע צו דאווענען ימים-נוראים מיר א מעסיגען געהאלט. ערקונדיגען זיך אין לאדז ברזשעזשינער 23, ביי י. רוזער. 4080

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע און זיי-דענע טליתים כמו טערקישע, ישראלאווער און קא-לאמייער, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דע-טאל, מיט אויספערטיגונג, אויך געפלעכט. שפאניער און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל ביי

א. ה. ציטרינאווסקי

סאמיענא 1, אין 2. טויער, פארטער.
בעמ.: ס'האבען אויך אנגעקומען אלע טליתים צו וואשן

וויכטיג פאר דאמען!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-הימע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלעגאנטסטע הימע איבער-ארבייטע איך אויך געצליך נייע. געדענקט די אדרעס:

פאר נאר 2.50 זל.

זאוואדזקא 23

אין הויף. 2-טער איינגאנג, לינקס פארטער.

פערזעהען מיט די שענסטע מאדעלען פון דער לעצטער נייהייט און א שעהנער אויסוואהל פון פערשידענע פערטיגע הימען אויף לאגער.

„TOLA"

פוילישע שפראך

ווערט געלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
זאכאדניא 29 וו. 3.

שרייבען

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף ל. בערמאן

אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט גוט א יודישען בריף דעם וואס קען ערניסט. זאוואדזקא 19 פר. 1 שט.

אל תתהלל ביום מחר!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר אז די דאזיגע ערלעדיגען סאנדאטע וועכען זאלסטו גלייך קומען צו לויטען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17

52 זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און בעמויסענאמט בעשרייבען לויט'ן אופטאח אלערלעי ביזנעס, קלעזיילעס, זאגבזו פיטשאנייקס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעל אציעס, ציווילע און קארנע אפאזיציעס, אדוו אלעניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזינסטי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדי און אלע רעליציע-פעצירקען, אקטען אינטער ציזיעס, אקטען דאי-ראזייזנעס, קארנע סאראזעס, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליטעט פון שותפות-אקטען.

מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

שטריקער

צוויי קוואליפיצירטע

אויף שטענדיגע ארבייט קענען זיך מעלדען ביי ה. טענענבוים פיעטריקאווער 38 טעל. 41-01 5028

גאנץ לאדז מוז וויסען!

אין פערלויף פון 3 טעג קען יעדער האבען עלעקטריש בעלויכטונג אין שטוב אויף ראטעס

אויסצוצאהלען וועכענטליך פון 8 זל. ער וועט אויך אן מאכערען צו רעפארירען, איבער ארבייטען ליכטעניקעס אויף אנדאנישטניקיס, פרע-מעקטען פון דער עלעקטראגינישע אלעס ערלע-דיגט פינקטליך און רעעל נאר די קאנצעסיאני-רטע פירמע וואס איז פערנאנטוואָרטליך פאר דער לאדזער עלעקטראווניע

פ. לעהיו, לאדז קאנסטאנטינער 58

ארגעט-געהעלט. ספעציע פון 8 פריה ביז 11 נאכט.

בעמ.: שפרעכשטונדען פון 2—3, 8—11 נאכט. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאקטען מיט 20% ביליגער פון פרייז-קוראנט. פאבריקען בע-דינען 8 ספעציאלען ראטעס מיט גוטע קאנטראקטען.

נ. זינגער

רעכטס-קאנסולענט

צוריקגעקערט.

אנאנסען-פרייזן: פאר 1 מילימעטער-שורה פערין טעקסט 15 גראשען, פרעטעל 24 ג., אין טעקסט 40 גר., פריוואט 60 גר., נאכען 12 גר., פריוואט 18 גר. ... דער שטאט—מיט 50% טייערער, ... פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט ...

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 6 זל. אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין ענגלאנד—1,25 דאלאר.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 10.